Poštnina plačana — Sped. abbon. post. — II gr.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA ★ FINANCE ★ INDUSTRIJA ★ OBRT ★ KMETIJSTVO

LETO IV. ŠT. 84 — TRST, 9. DECEMBRA 1950 — CENA LIR 20

Bremen in Hamburg proti Trstu

Dve železniški konferenci - Skupen nastop Avstrijcev in Nemcev

Uprava nemških državnih železnic je dala pobudo za železniško konferenco v Rimu (od 20. do 22. novembra), ki naj bi našla kompromis v hudi konkurenčni borbi med Trstom in severnimi nemškimi pristanišči Bremenom in Hamburgom. V ta namen so se sestali predstavniki nemških, avstrijskih, jugoslovanskih in tržaških železnic. Nove železniške tarife naj bi omilile naraščajočo konkurenco med Trstom in severnimi pristanišči, in sicer na ta način, da bi tarife na avstrijskih in nemških železnicah tako uredili, da bi Trst lahko zdržal konkurenco nemških pristanišč. Dejansko naj bi prevozni stroški za avstrijski tranzit iz Avstrije na Jadran bili enaki stroškom iz Avstrije v severna pristanišča, čeprav je razdalja iz Avstrije v severna pristanišča večja. Nemci in Avstrijci so na konferenci nastopili skupno in predložili, da bi tarife tako uredili, da bi k tarifam proti severu toliko pribili, da bi znašala razlika v prid tarifi za Jadran 15%. Predstavniki Trsta, Jugoslavije in Italije pa so bili mnenja, da bi bilo treba pribiti tarifam proti severu najmanj 30 odstotkov. Po vsem tem ni prišlo v Rimu do sporazuma. Tega naj bi dosegli na novi konferenci, ki se bo sestala 12. decembra v Nemčiji.

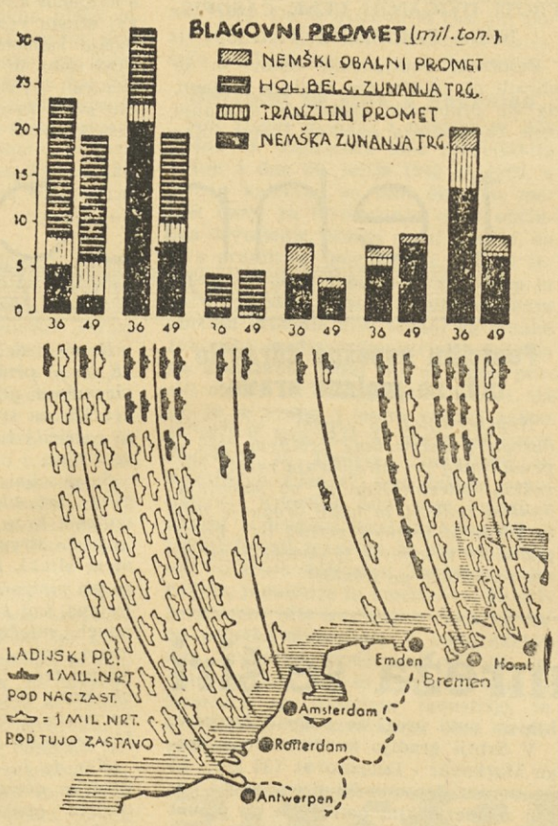

AVSTRIJSKI PROMET ODHAJA NA SEVER

Iz Linca poročajo, da v zadnjem času odhaja vedno več avstrijskega masovnega blaga, ki je namenjeno v čezmorske dežele, čez Bremen. Tako so samo v oktobru odposlali iz Linca 10.000 ton surovega železa in pločevine po Donavi do Regensburga in dalje v Bremen. Bremen je danes tudi prekladalna luka za avstrijsko izvozno blago, predvsem rajon, ki odhaja v zelo velikih količinah v Kanado in v ZDA. Avstrijci dajejo prednost Bremenu pred Hamburgom, ker traja prevoz v tej smeri nekoliko manj. Z druge strani poročajo, da izvažajo Avstrijci papir v Severno Ameriko še vedno čez Rotterdam, v Južno Ameriko pa čez Trst in Genovo. Vse kaže, da Trst počasi zgublja pomen za avstrijski tranzit, ki čedalje bolj odhaja proti severu. Veliko postavko avstrijskega tranzita čez Trst predstavlja še vedno Marshallova pomoč, toda delež ameriških pošiljk v prid avstrijskemu tranzitu čedalje bolj pada, medtem ko Avstrijci usmerjajo čedalje več prometa, zlasti iz Zgornje Avstrije, v severne luke.

PROMET V SEVERNIH LUKAH NAGLO NARAŠČA

Kratka primerjava prometa v glavnih severnih lukah (o razvoju prometa v poljskih lukah ni podatkov) kaže kako naglo narašča promet v belgijskih, holandskih in nemških pristaniščih.

V pritaniščih Beneluksa (Belgije in Holandije) in Nemčije se je ladijski promet leta 1949 povečal za 9,8 milijona nrt (netto registrskih ton), t. j. za 20,9% v primeri s prometom v letu 1948; blagovni promet pa je narastel od 59,8 na 67,4 milijona ton. Naraščanje je približno enako v pristaniščih Beneluksa in v nemških pristaniščih. Posebno je narasel ladijski promet v Hamburgu, in sicer od 5,9 na 8,9 milijona nrt.

Ladijski promet *v lanskem letu je predstavljal še vedno komaj tri četrtine prometa v letu 1936. V belgijskih in holandskih pristaniščih je znašal lansko leto 37,3, leta 1939 pa 43,9 milijona nrt; v nemških pristaniščih 19,4 leta 1949 in 31,3 mil. nrt v letu 1936. V holandskih in belgijskih pristaniščih je lansko leto dosegla domača zastava 8,4 mil. nrt, medtem ko je nemška zastava v nemških pristaniščih nazadovala od 18,9 v letu 1936 na 2,2 mil. nrt v lanskem letu. V nemških lukah se je v tem razmerju povečala udeležba tuje zastave, in sicer od 12,4 v letu 1936 na 17,2 mil. nrt v letu 1949; delež ladjevja pod tujo zastavo je padel v holandskih in belgijskih pristaniščih od 36,6 v letu 1936 na 28,9 mil. nrt. v letu 1949.*

Blagovni promet *je v vseh omenjenih severnih lukah dosegel lansko leto 67,4 mil. ton, medtem ko je v letu 1936 znašal 97,6 mil. ton. Na belgijska in holandska pristanišča odpade 44,4 mil. t v letu 1949 (59,4 mil. t leta 1936), na nemška pristanišča pa 23,0 (38,2). Lansko leto je bil blagovni promet v holandskih in belgijskih pristaniščih za 4,7 večji kakor leta 1948, v nemških pa za 2,9 mil. t. Zanimivo je, da je narasla nemška zunanja trgovina skozi holandska in belgijska pristanišča, medtem ko je bil obseg belgijske zunanje trgovine skozi Anvers (Antverpen) lansko leto prvič manjši po vojni. (Na črtežu je v holandskih in belgijskih lukah označen tranzitni promet z Nemčijo.) V nemških pristaniščih je narasla nemška zunanja trgovina od 5,5 v letu 1948 na 7,4 mil. t v letu 1949, medtem ko je nazadoval tranzit. V holandskih in belgijskih pristaniščih se je tranzitni promet z ostalo Evropo povečal od 5,3 v letu 1936 na 6,1 mil. ton v letu 1949.*

„Tržaški trg bo pretrgal prepono med Italijo in Jugoslavijo"

Dopisnik milanskega gospodarskega lista «Il Sole» (29. novembra) je imel s predsednikom tržaškega sejma inž. E. Sospisiom razgovor o pomenu tržaškega sejma.

Zadnji velesejem je uspel. Obiskalo ga je 220.000 ljudi med katerimi je 197.000 plačalo vstopnino, medtem ko so drugi bili povabljeni. Izkoriščenih je bilo kontingentov za 1100 milijonov lir in sicer 800 milijonov za uvoz, 200 milijonov za izvoz in 100 za tranzitne kupčije. Kupčije za silno visoke zneske so bile sklenjene med Italijo in Jugoslavijo, ter med Anglijo in Jugoslavijo, med Ameriko in Jugoslavijo, in sicer neposredno ali posredno po posredovalcih v Italiji.

Prihodnji sejem bo v času od 24. junija do 8. julija, dva meseca po milanskem sejmu in po sejmu v Padovi. Letos bo sejem bolj zgoden tudi iz mednarodnih razlogov. Tržaški sejem je uvrščen takoj za sejme v Pragi, na Dunaju in v Budimpešti in pred zagrebškega. Tržaški sejem je povezan s sejmi v Podonavju, ker predstavlja Trst naravno izhodišče Podonavja. Poleg tega so Tržačani letos izbrali ta čas za sejem, ker Avstrijci radi prihajajo v tem času na Jadran, z druge strani pa tudi turisti z Bližnjega vzhoda radi zapuščajo svoje vroče kraje prav v tem času.

Tržaški sejem želi posečl v srce Evrope, na Balkan in na Bližnji vzhod. Vsi ti predeli še danes absorbirajo industrijske izdelke zahodne Evrope. Njihove koristi zahtevajo, da pridejo po čim bližji poti do življenjskih žil evropske trgovine, ki so: Trst - Beograd, Trst - Dunaj, Trst - Budimpešta in še dalje. Trst danes lahko pretrga prepono med Italijo in Jugoslavijo in s svojim sejmom vzpostavi čvrste odnose v korist obeh narodov. Cria za sporazum z Beogradom gre skozi tržaški sejem. Nikakega razloga ni, da ne bi tega razvoja pospešili.

Da lahko izpolni te svoje naloge, bo tržaški sejem povečal svoj obseg, zgradil bo nove paviljone in tako omogočil udeležbo novim razstavljalcem. Mnogi izmed njih so želi lansko leto uspehe. Tako je neka tovarna poljedelskih strojev prodala za 94 milijonov lir strojev Jugoslaviji; druga rimska tovarna za 30 milijonov lir svojih izdelkov tudi Jugoslaviji; prav tako je neka tretja tovarna zaključila milijonske posle s to državo. To velja tudi za neko milansko tvrdko. Prihodnji tržšaki sejem bo še bolj pokazal, kakšne koristi bo imela italijanska industrija. Prihodnji tržaški sejem bo prinesel še večje koristi italijanski industriji.

NADZORSTVO AMERIŠKEGA IZVOZA

Po 3. decembru je potrebno posebno dovoljenje trgovinskega ministrstva Združenih držav za vse pošiljke blaga iz Združenih držav v komunistično Kitajsko in v oporišči Hong-Kong in Macao.

Istočasno je ameriško trgovinsko ministrstvo objavilo, da je odredilo strogo nadzorstvo nad blagom, ki prihaja iz drugih dežel in ki ga pošiljajo skozi pristanišča ali področja Združenih držav, kakor tudi skozi Panamski kanal v dežele sovjetskega bloka, v komunistično Kitajsko, Hong-Kong in Macao.

Računi brez krčmarja

Ze zadnje dni v mesecu, ko prejmejo državni in drugi javni namešćenci plače za naslednji mesec, postaja v trgovinah tkanin in drugega potrosnega blaga bolj živahno. Za zadnjih nekaj mesecev to pravilo ne velja več. Pritožujejo se zlasti trgovci s tkaninami. Kupcev ni, čeprav je zima na pragu.

Podobne vesti prihajajo tudi iz Italije, kjer nabavlja Trst tkanine in mnogo drugega potrošnega blaga. Poročila iz Milana govorijo celo o nekakšnem tihem bojkotu, ki ga izvajajo potrošniki tkanin. Trgovci se čudijo, saj so pričakovali prav nasprotno. Zaradi korejskega spopada in nevarnih komplikacij ni izključeno, da pojdejo cene surovin zopet navzgor in podražitvi surovin sledita pač podražitev tovarniških izdelkov in povišanje prodajnih cen v trgovini na drobno. Tako računajo trgovci in vse kaže, da niso njihovi računi zgrešeni.

V skladu s tem računom, ki ga lahko označimo tudi za špekulacijo, hitijo po vesteh iz Milana grosisti (trgovci na debelo) z naročili v tovarnah, da bi si pravočasno zagotovili blago po sedanjih cenah, ki so že itak visoke. (Tovarniške cene tkaninam so v Milanu naslednje: blago iz čiste južnoameriške volne fantazija 2200 do 2400 lir; blago iz česane volne 5000 do 7000, blago za površnike 6000 do 6200, žensko blago iz česane volne 2400, srednje kakovosti 1600 do 1800, blago za ženske suknje 3500 do 4700 lir.

Kaj pa mislijo potrošniki? Ničesar ne mislijo: Manj denarja imajo. Papirnatega denarja imajo prav toliko kakor prejšnje mesece, toda njegova kupna moč je padla. Cene so šle navzgor, najemnine so bile povišane, jesti pa je treba. Pri hrani se torej ne da krčiti, pri obleki nekaj časa že.

Celo podatki Zemeljskega urada za delo govorijo o povišanju življenjskih stroškov v septembru za 0,6% nasproti avgustu. Avgusta se je po podatkih iz istega vira podražilo življenje za 0,6% nasproti juliju. (Življenjski stroški — izračunani teoretično za petčlansko družino s tremi nedoraslimi otroki, so znašali meseca septembra 36.834, avgusta 36.587 in julija 36.373, januarja pa 35.773 lir.)

V komentarju k podatkom za september je rečeno, da so se podražila živila, medtem ko so ostali stroški za obleko, kuho, razsvetljavo in stanovanje ostali neizpremenjeni. (Najemnine so bile povišane v oktobru.) Poročilo za avgust pravi, da se je poleg nekaterih živil podražilo tudi blago za srajce. V resnici se pozorni kupci lahko sami prepričajo, da se dražijo sploh vse tkanine, bombažaste kakor volnene, ki so danes že občutno dražje kakor so bile pred letom. Edino »Unrino« blago se še drži, toda izbira tega blaga je omejena.

Da to basen iz resničnega sveta zaključimo z naukom: Tovarnarji in trgovci naj pazijo, da njihovi računi ne postanejo računi brez krčmarja, ki je v našem primeru potrošnik.

KUPNA MOČ LIRE NIŽJA KAKOR NEMSKE MARKE

Milanski gospodarski list »Il Sole« poroča, da so cene v Zahodni Nemčiji nižje kakor v Italiji. Kupna moč nemške marke je višja kakor bi ustrezalo uradnemu menjalnemu tečaju. Ako bi hoteli izraziti kupno moč nemške marke v italijanskih lirah, bi prišli do zaključka, da je nemška marka vredna 234 lir. Po tečaju, ki ga je določil italijanski urad Ufficio Italcambi v sporazumu z Banko nemških dežel, velja nemška marka samo 148,77 lire ali 100 lir = 0,672178 DM. Po zadnjem plačilnem sporazumu med Italijo in Zah. Nemčijo se računi lahko izstavljajo v nemških markah ali v italijanskih lirah.

Posnemajmo Francoze !

Čim bolj nas zunanje politični dogodki s svojim vplivom na svetovni trg vlečejo v gopodarsko krizo, tem bolj nas žge vprašanje, kaj namerava ukreniti naša uprava za pobijanje krize. Mar namerava ostati pasivna in se zadovoljiti z lagodno vlogo opazovalca? To bi pomenilo pustiti Trst svobodni igri v sklopu italijanskega gospodarstva in rimske politike.

Po vseh predvidevanjih, ki jih zmore človeški razum, bomo v stiski glede živil, obleke, obutve in goriva. Kaj storiti? Povprečno razumen človek vam bo takoj odgovoril: Nabaviti pravočasno več blaga. Poglejmo n. pr., kaj je storila francoska vlada, ko se je pričelo blago dražiti na svetovnem trgu zaradi krize korejskih dogodkov in se je pojavila nevarnost, da podražitev cen na notranjem trgu ubije plačilno moč franka ter tako pokvari delovne odnose. Da bi pospešila uvoz nujno potrebnih surovin in drugega blaga, je francoska vlada oprostila carine za 3 milijarde francoskih frankov blaga in sicer (v milijonih):

volne	48,8
bombaža	266
volnenih tkanin	269
bombažastih tkanin	2450
delavskih oblek	21
gospodinjskega perila	195
čevljev	122
avtomobilskih obročev	246,3

Kakšno lajšanje bi n. pr. pomenil za naše potrošnike uvoz določenega kontingenta tkanin in čevljev brez carine — n. pr. uvoz tkanin iz Anglije ali čevljev iz ČSR — ali pa carine prost uvoz drv iz Jugoslavije. Kako bi ugodno vplivala na razvoj gradbene delavnosti oprostitev carine na uvoz gradbenega lesa, ki znaša pri jelovini 13,5 in trdem lesu 15,5%?

ZVU bi se toliko laže odločila za takšne ukrepe, ker je STO svobodno ozemlje, ki bi po mirovni pogodbi ne smelo biti vključeno v italijanski carinski sistem.

Sibirski viharji in kitajska poplava

Naš zemljevid nam pove gotovo mnogo več o silnih težavah, ki jih mora premagati vojak v korejski vojni kakor vsa poročila z bojišča. Visoke gore, reke in prepadi ter slabe poti ovirajo premikanje čet. Prav vse te okolnosti in gozdovi so z druge strani v veliko oporo gerilcem, ki nadlegujejo čete OZN v ozadju. Računajo, da je ostalo za četami OZN okoli 40.000 gerilcev, ki vpadajo Američanom v hrbet.

Neki ameriški častnik je dejal: »Naš najhujši sovražnik je mraz«. V resnici je hud mraz nastopil že sredi novembra. Letošnja zima je hujša kakor navadno. S severa pihajo ostri sibirski vetrovi, ki gredo do kosti. Ob gorskih stenah divjajo snežni viharji, ki jemljejo človeka sapo. Nebo je pokrito s črnimi težkimi oblaki, reke je že davno pokril led.

Puščice nam rišejo položaj v trenutku, ko je Mac Arthur dal poveljе za »končni« napad, ki naj bi dovedel čete OZN do mandžurske meje, tako da bi o božiču lahko že praznovali premirje. Na severovzhodni strani so se tedaj čete OZN že približale mandžurski meji na 30 km. Pred silno kitajsko poplavo — računajo, da je že nad 1 milijon Kitajcev vrdlo v Korejo — so se čete OZN morale umakniti. Danes še ni gotovo, kje nameravajo Američani organizirati novo fronto. Borbe se vršijo že južno od Pyongyanga glavnega mesta Severne Koreje, ki ga še vidimo na našem zemljevidu.

Severna Koreja je posejana z velikimi industrijskimi podjetji ki črpajo pogonsko silo iz velikih elektrarn. (Glej tudi zemljevid v zadnji številki »Gospodarstva«).

Od Ženeve in Annecyja do Torquaya

Carinske konference pri zaprtih vratih

Od časa do časa šine v razburkani svet kakšna novica iz Torquaya, malega mesteca in letovišča na angleški obali, kjer zaseda okoli 1.000 carinskih izvedencev iz 39 držav že od konca septembra (28. sept.). Ko so to nenavadno konferenco, ki zaseda v 250 sobah, odprli, so napovedali, da bo trajala najmanj pol leta.

Na dnevnem redu je težko vprašanje: Kako ugladiti pot mednarodni trgovini v smislu **Atlantske listine**, ki so jo sprejele zahodne države avgusta 1941, t. j. sredi druge svetovne vojne. V ta namen je treba predvsem znižati carine, a obenem tudi odpraviti tako imenovano kontingentiranje, ki odmerja višino blaga, ki se sme uvoziti odnosno izvoziti.

Že na svetovni **gospodarski konferenci v Havani** l. 1947 so predstavniki 57 držav postavili temeljna določila, ki naj bi v duhu Atlantske listine pospeševala nemoten razvoj svetovne trgovine. Odpreti vrata popolnoma svobodni svetovni izmenjavi ni bilo mogoče, ker bi popolnoma odprava carin uničila gospodarstvo v manjših državah z nerazvito industrijo, ki ne bi vzdržala konkurence prosto uvoženih izdelkov velikih. Dogovorjeno pa je bilo, naj bi bile carine čim nižje in sicer samo tako visoke, kolikor je nujno potrebno za zaščito gospodarstva šibkejših. Izrečno je bilo poudarjeno, da so samo carine dovoljene kot sredstvo za zaščito domačega gospodarstva. Tako se je uveljavilo načelo, da je treba predvsem odpraviti kontingentiranje blaga.

Načela havanske **»Listine o svetovni trgovini«** so bila postavljena tako visoko, da so jih potrdili samo parlamenti treh držav (Liberije, Avstralije in Švedske) in še to pod pogojem, da jih odobri tudi kongres Združenih držav. Ker je ta odbil ratifikacijo se »Listina o svetovni trgovini« ne izvaja.

Več sreče je imela **carinska konferenca v Ženevi**, (od aprila do oktobra 1947), ki je izdelala tudi »Splošen sporazum o carinskih tarifah in trgovini (General Agreement on Tariffs and Trade - GATT). Ta se naslanja na načela havanske listine (člen 17), vendar je bolj stvaren. Države so se obvezale, da bodo po možnosti znižale carine in odstranile druge ovire, ki so na poti mednarodni izmenjavi. Sporazum, ki nosi datum 30. oktobra 1947 je sprejelo 23 držav.

S tem sporazumom so bile znižane carine 45.000 artiklom; zajeti sta bili 2/3 svetovne trgovine. Američani so tedaj znižali carino pri 3.400 postavkah, ki so predstavljale 78% ameriškega predvojnega uvoza. Sporazum vsebuje določbo o največjih ugodnostih, to se pravi, da mora vsaka država ugodnosti, ki jih je priznala pri sklepanju pogodbe s katero koli državo, priznati tudi ostalim državam.

Ženevski konferenci je sledila **carinska konferenca v Annecyju** na Francoskem (od aprila do avgusta 1949). Poleg 23 držav je na tej konferenci sprejelo GATT 10 novih. Pod okrilje GATT-a so tedaj spravili novih 10% svetovne trgovine.

Iz Annecyja vodi pot v Torquay. Ta konferenca je bila potrebna, ker zapadejo carinske olajšave, ki so bile uveljavljene 1. januarja 1948, 1. januarja 1951. Te vrste konference trajajo tako dolgo, ker se morata po dve državi medsebojno dogovarjati glede carinskih sporazumov. Tako je v Torquayju na dnevnem redu kar 400 takšnih pogodb, medtem ko jih je bilo v Ženevi in Annecyju 270.

Posebnost konference v Torquayju je tudi ta, **da se tam pogajajo prvič tudi predstavniki Avstrije, Zahodne Nemčiječ Turčije, Filipinov, Peru-ja in Urugvaja.** Doslej se Švica še vedno ni udeležila nobene izmed teh konferenc. Udeležba Zahodne Nemčije je zlasti važna, ker so na dosedanjih carinskih konferencah opustili razprave o carinah na nekatere vrste blaga, kakor n. pr. kemikalije, ker se jih udeležila Nemčija, ki je eden najpomembnejših izvoznikov kemikalij. V Torquayju razpravljajo v **znamenju liberalizacije**, t. j. o odpravi sistema izvoznih in uvoznih dovoljenj, za katere se zavzema Organizacija za evropsko gospodarstvo v Parizu OEEC.

Pobudo za te konference je dal pripravljalni odbor za Mednarodno trgovinsko organizacijo (Interim Commission for the International Trade Organization - ITO), katere ustanovo predvideva Listina o svetovni trgovini.

Razprave v Torquayju so strogo tajne. Tu pa tam vendar uide kaj v svet. Tako je prišlo na konferenci do **spopada med predstavniki dolarskega in šterlinskega področja**, ko je predstavnik Mednarodnega denarnega sklada, v katerem imajo pretežni vpliv Američani, zahteval, naj bi se odpravile omejitev uvoza iz držav čvrste valute (predvsem iz ZDA). To bi šterlinsko področje lahko storilo, ker si je v zadnjem času zelo opomoglo, saj so se zlate angleške rezerve v enem letu podvojile in dosegle 2.700 dolarjev.

PO SVETU

POLOM KONFERENCE ZA RAZDELITEV KOSITRA

Mednarodna konferenca za razdelilitev kositra v Ženevi je doživela polom, ker se niso mogli sporazumeti predstavniki ZDA s proizvajalci iz Malaje in ostalih držav. Prevladalo je mnenje, da se tako visoke cene ne bodo mogle ohraniti na dosedanji višini.

Svetovna proizvodnja kositra v letu 1949 (brez Sovjetske zveze) je znašala 165.000 ton; proizvodnja se je v primeri z letom 1948 povečala za okoli 6%, vendar predstavlja komaj 2/3 proizvodnje iz leta 1941. Okoli 60% svetovne proizvodnje odpade na azijske dežele, 22% na Južno Ameriko, 15% na Afriko in 3% na druge dežele. ZDA so proizvedle samo okoli 70 ton, medtem ko same potrebujejo okoli 75.000 ton. Malaja je proizvedla 55.000 ton.

SOVJETI SE UPIRAJO POVEČANJU PRISPEVKA OZN

Proračunski odbor Glavno skupščine Združenih narodov je le tej predložil proračun OZN za leto 1951. Po tem proračunu bi morala Sovjetska zveza v prihodnjem letu prispevati namesto 6,8%, kakor doslej, 6,98% vseh izdatkov Organizacije združenih narodov; to ne predstavlja niti polodstotnega povečanja. Temu povečanju se Sovjeti odločno upirajo kljub temu, da so tudi 22 drugim članicam Združenih narodov nekoliko povišali prispevke. V predloženem proračunu predvidevajo malenkostno znižanje letnega prispevka Združenih držav od 39,79% na 38,92%. Združene države prispevajo največ za vzdrževanje OZN.

»ROLLS-ROYCE COMPANY« ZOPET NA SKOTSKEM

Da bi čim bolj pospešili sodobno opremo britanskih kraljevskih letalskih sil, bo podjetje »Rolls-Royce Company« začelo izdelovati motorje na reakcijski pogon za bombnike na Škotskem. Ko je bila druga svetovna vojna na vrhuncu, je imela družba »Rolls-Royce« svoje obrate v mnogih škotskih tovarnah, po prenehanju sovražnosti pa jih je opustila. Novi motorji na reakcijski pogon, ki jih bodo izdelovali, bodo najnovejše vrste »Avon«. Britanske kraljevske letalske sile jih bodo uporabile za lahke bombnike vrste »Canberra«.

ISKENDERON PO TRŽAŠKEM ZGLEDU

Turška vlada je izdelala načrt za pospeševanje tranzita skozi luko Iskenderon (Aleksandreto). Načrt predvideva ustanovitev prostih con za Sirijo, Perzijo in Irak. (V načelu omogoča mirovna pogodba tudi Trstu uvedbo prostih con za Jugoslavijo in Italijo.) Mesto ima okoli 15.000 prebivalcev. Pred otvoritvijo Sueškega prekopa je bila njegova luka pomembna za trgovino s Perzijo in Indijo. Higienske razmere niso ugodne.

AMERIŠKO MNENJE o italijanskem gospodarstvu

V zvezi z govori novega načelnika ameriškega odposlanstva za izvajanje Marshallovega načrta v Italiji je ameriški list »St. Louis Post-Dispatch« (članek je ponatisnila »New York Herald Tribune«, 30. nov.) orisal gospodarski in finančni položaj v Italiji takole. Ljudje okoli uprave Marshallovega načrta v Rimu niso nič kaj zadovoljni z načinom vodstva poslov in finančnih zadev v Italiji. Oni to odkrito povedo. To je izzvalo pravi diplomatski bes in naš poslanik si prizadeva, da bi pomiril italijansko »čast« in italijanske proteste.

Posebno jasno se je izrazil Leon Dayton, šef ameriškega odposlanstva za pomoč. Odpotoval je celo v Genovo, Turin in Milan, da bi ozmerjal italijanske industrijce, ker nalagajo svoje dobičke v dvomljive špekulacije namesto da bi jih vrnili zopet industrijam in pomagali pri zboljšanju italijanskega gospodarstva. Če že Italijani prejemajo tako veliko pomoč iz inozemstva — meni g. Dayton — naj si pomagajo tudi sami, ko lahko to store.

Američani se poleg tega pritožujejo, da si De Gasperijeva vlada bolj prizadeva, da izgradi svojo dolarsko postojanko in spravi proračun v ravnotežje z dolarsko pomočjo, kakor da bi usmerili več denarja v kapitalne investicije. Poleg tega ugotavljajo, da je pobiranje davkov od tistih Italijanov, ki bi jih lahko plačali, preveč popustljivo. Ta sistem noče niti spravljati v zadrego davčnih potuhnjencev, saj niti ne zahteva od njih prisega, da so navedbe glede njihovih dohodkov resnične. Dobro znana romanska navada je, da se davki ne plačajo. V tem se razumejo tudi Francozi. Morda je ta navada res prijetna, toda zagovarjati se ne da.

Italijanska vlada pripravlja zdaj davčno preobrazbo, da bi bila nova davčna zakonodaja vsaj nekaj boljša kakor dosedanja. Poleg tega je Rim sodeloval na mnogih področjih, na katerih je tudi ECA zainteresirana, n. pr. pri delu za pospeševanje poljedelske proizvodnje. Toda pri vsem tem je bil vsak napor v tej smeri zaman.

Italija je ostala ena izmed najšibkejših držav v Evropi. Poleg malenkostne prednosti navidezno uravnovešenega proračuna in luksuznega bleska — predvsem na rimskih elegantnih ulicah — je Italija še vedno daleč od smotra Marshallovega načrta: gospodarske neodvisnosti v letu 1952.

Pri vsej lepi zunanjosti ima država težka vprašanja pred seboj: predvsem težave zaradi prenaseljenosti. Toda prav zato bi vlada morala napeti vse sile, da bi ustvarila nove možnosti za zaposlitev. To bi bila tudi najboljša pot, da se prepreči prihod na oblast ekstremistom.

Iz diplomatskih razlogov se ameriška kritika lahko potlači. S tem pa ne bodo odpravljena osnovna vprašanja. De Gasperijeva vlada mora prenesti več svojega besedičenja o preobrazbah v pozitivne načrte za akcije.

Za zdaj naj začne vsaj pobirati davke — od vsakogar, in sicer do zadnjega novca!

Osnove italijansko-nemškega trgovinskega sporazuma

Kupčije se lahko sklepajo v lirah in markah

Italija in Zahodna Nemčija sta podpisali 8. novembra nov trgovinski in plačilni sporazum, ki je bil že 12. junija paraflran in ki se je že dosej izvajal. Veljal bo do konca junija 1951.

Osnovno načelo je tudi v odnosu med tema državama — enako, kakor velja za druge države, s katerimi je Italija sklenila v zadnjem času trgovinske dogovore, n. pr. s Švico, — da veljajo za trgovinsko izmenjavo v prvi vrsti predpisi, **ki sta jih državi izdali glede liberalizacije izmenjave v skladu s sklepi OEEC.** Glede drugega blaga, ki je sedaj še podvrženo režimu uvoznega in izvoznega dovoljenja, pa prinaša trgovinski sporazum dva glavna in dva krajša ustrezna seznama, v katerih je kolicina kontingentov označena po vrednosti v USA dolarjih. **Med kontingentiranimi italijanskimi izvoznimi artikli** zavzemajo po vrednosti prva mesta sveže sadje in zelenjava (brez kislega sadja), sadni proizvodi, sir, ribje konserve, vina (60% v industrijske in 40% v konsumne namene), drugi poljedelski proizvodi, razno predivo, tkanine in drugi tekstil, klobuki, avtomobili in njih sestavni deli, tekstilni stroji ekstrakti, žveplo, ferosilicij, rdeči boksit. Med nemškimi izvoznimi artikli pa naprave za kalorične električne centrale, razni stroji (tudi orodni) in njih sestavni deli, instalacije za izdelovanje železnih in jeklenih plošč, razni železarski proizvodi, številni kemični proizvodi (tudi barve), tekstilni izdelki in polizdelki, živina, pivo itd. **Vrednost kontingentov znaša na vsaki strani okrog 57 milijonov USA dolarjev.** Od liberaliziranega blaga pa je predvideno, da bo uvozila Nemčija za 72 milijonov, Italija pa za 75 milijonov dolarjev (med tem tudi za 42 milj. dolarjev premoga).

Zasebne kompenzacije in recipročni posli se ne bodo več dovoljevali. Izvrševanje sporazuma bo nadzorovala mešana komisija, ki bo ukrepala tudi v primeru, če bi se uvoz kakega liberaliziranega proizvoda tako povečal, da bi ogrozil obstoj domačih konkurenčnih podjetij.

Plačilni promet: temelj na sistemu kliringa: Cambital (U.I.C.) odpre na ime Bank deutscher Laender brezobresten račun pod imenom »Bank deutscher Laender - Conto lire«, ta banka pa račun na ime Cambitala pod imenom »Ufficio italiano dei cambi - Deutsche Mark Konto«. Obe ustanovi pa smeta po medsebojnem sporazumu decentralizirati plačilni promet s posredovanjem italijanskih in nemških bank, ki bodo za to pooblaščene.

Plačilne obveznosti se lahko glasijo na lire ali marke, ali pa tudi na kako drugo, tujo valuto. Če so določene v tuji valuti, se protivrednost akreditira na odprtem računu v valuti državedolžnice; protivrednost se računa na področju marke po srednjem tečaju, ki notira na dan plačila pri omenjeni banki, na področju lire pa po srednjem tečaju, ki ga je za ustrezni dan plačila določil Cambital. Morebitne valutne razlike gredo v breme prizadetih strank in se smejo prenesti preko istega računa.

Valutni tečaj med liro in marko se bo določal sporazumno in periodično z upoštevanjem kotacije USA dolarja v Italiji in Nemčiji.

Posebne določbe govorijo o medsebojnem sporazumevanju za primer, če bi nastopile okolnosti, ki bi grozile porušiti ravnotežje trgovinskih izmenjav.

Plačilni sporazum, ki velja do konca junija 1951 in se bo avtomatično podaljšal za nadaljnjih 12 mesecev, ako bi ga ena izmed držav ne odpovedale tri mesece pred potekom, obsega še dodaten protokol glede kinematografskih poslov, neposlovnih potovanj ter prenosov plač, pokojnin in rent državljanov ene države, ki živijo, oziroma so zaposleni na ozemlju druge pogodbene države.

Istočasno s podpisom sporazumov sta trgovinski delegaciji izmenjali štiri note. **Prva odpravlja omejitve, katerim je bila do sedaj zaradi vojnega stanja podvržena nemška imovina v Italiji, in izenačuje premoženjske pravice državljanov ene države v drugi s pravicami domačih fizičnih in pravnih oseb;** druga jamči uporabljanje klavzule največje ugodnosti; tretja določa, da smejo izdajati izvirna spričevala domače trgovinske zbornice in carinarnice brez zadevnega diplomatskega ali konzularnega vizuma; **zadnja pa predvideva, da se bodo v bodočnosti odpravili potniški vizumi, dokler se pa to ne zgodi, da se bo uporabljala zanje najnižja ustrezna taksna tarifa.**

Pripominjamo končno, da so za izvajanje tega trgovinskega in plačilnega sporazuma z italijanske strani sedaj še v veljavi predpisi ministrstva za zunanjo trgovino in Cambitala iz meseca julija ozir. oktobra 1950, o katerih smo že prej poročali.

GENOVEZANI SO SI V LASEH S FRANCOZI. Bilten Avtonomnega konzorcija, ki upravlja genoveško luko, napada Francoze, češ da »Comptoir de Paris« ne dovoljuje več italijanskim ladjam, da bi prevažale fosfat iz Severne Afrike v Genovo. Francozi prodajajo fosfat iz Tunisa in Maroka samo pod pogojem, da se prodano blago prepelje na francoskih ali maroških ladjah; le majhne količine, ki so namenjene južni Italiji, se lahko prevažajo na italijanskih ladjah.

Podražitev premoga za 4,50 DM pri toni je predložil gospodarski odbor parlamentu Zah. Nemčije. Prav tako predlaga odbor podražitev jekla za 26,50 DM.

700.000 ton premoga je Francija naročila v ZDA za svoje koksarne. Premog bo v Franciji stal 9 mil. dolarjev.

Za gradnjo stanovanj so v Franciji dodelili iz Marshallovega načrta kovin 12 milijard frankov.

Opekarne na Angleškem bodo v letu 1951 sedanjo proizvodnjo opeke (6000 milijonov) na leto povišale za 30%, tako da bo proizvodnja dosegla predvojno (med 7000 in 8000 milijonov komadov).

Načrtno dviganje zdravstva v Istrskem okrožju

Koper, decembra

Zemljevid v Torlaninijevem zavodu pri Rimu je v dobi fašizma navajal statistične podatke o tuberkulozi. Julijska krajina je bila glede te bolezni, ki je v pretezni meri odvisna od splošnih življenjskih pogojev, na slabšem kakor Sicilija in Sardinija.

Kljub pozornosti, ki jo je fašistična vladavina posvečala populacijskemu vprašanju, niso objavili v Rimu podatkov o nazadovanju rojstev in umrljivosti naših otrok.

Slovensko Primorje je bilo zdravstveno sicer najbolj prizadeti del Slovenije, vendar je nova oblast v Istrskem okrožju v zadnjih letih pri vsej nekdanji odvisnosti od Trsta izboljšala zdravstveno službo. Čez noč seveda ni mogoče storiti vsega. Tako je dobila bolnica v Kopru že pred leti **oddelek za porodnice;** posebnost zadnjega časa pa je na novo urejen medicinsko - diagnostičen laboratorij. S tem se je koprska bolnica otresla odvisnosti od Trsta.

Še večjo pridobitev pomeni **pediatrični oddelek** (za otroške bolezni), ki ga vodi zdravnik-specialist. Ta oddelek ostane v koprski bolnici le začasno. Ljudska oblast dela namreč na tem, da uredi dobro otroško bolnico, ki bo sestavni del bodoče **osrednje bolnice v Izoli.** S tem bo postala otroška bolnica tudi ustanova zdravstvene profilakse in šola za zdravstveno osebje. Ta osrednja ustanova otroškega zdravstva in skrbstva bo za Istrsko okrožje izrednega pomena.

Ker smo že pri Izoli, naj povemo, da je bil tam lani ustanovljen Kirurški oddelek pod vodstvom specialista, čigar neodvisno delovanje stopa čedalje bolj v ospredje.

Tudi bolnica v Piranu je povečala svojo kapaciteto. Z ureditvijo posebnega in udobnega doma za onemogle, ki so bili do pred kratkim v bolnici, je pridobila 60 postelj. Poleg tega ima na novo poseben oddelek za porodnice z 10 posteljami, ki je važen za številne okoliške vasi, ki težijo v Piran, in za mesto samo z mnogimi delavskimi družinami.

Razširjena in preurejena je bila še **bolnica v Bujah,** v kateri deluje tudi protituberkulozni dispanzer, ki ga vodi zdravnik-specialist. Za naše okrožje je bila nujno potrebna ustanova za zdravljenje pljučnih bolezni. Zato dobimo v Ankaranu sanatorij s 100 posteljami, ki bo moderno urejen in bo zadoščal našim potrebam.

Če omenimo samo bežno napore zdravstvenih oblasti v korist obolelih na trahomu, za katere je odprla letos poleti posebno protitrahomsko zdravstveno kolonijo v Ankaranu, dalje posvetovalnice za matere, otroške ambulante, dečje posvetovalnice in nove otroške vrtce, bo podana v glavnem slika obsežnega dela nove uprave za zboljšanje zdravstva v Koprščini.

V Istrskem okrožju so dalje oblastva pričela urejevati **kanalizacije in vodovode.** Samo v Piranu je bilo zgrajenih več kilometrov odtočnih kanalov; s tem bo preprečeno, da bi fekalije pri dosedanjih suhih kanalih pronicale v stanovanjske prostore. Podobno delo je bilo izvedeno v Kopru.

Zaradi pomanjkanja vodovodne mreže na vasi, je bilo zgrajenih 12 zbirnih cistern; večja popravila in razširitve vodovodnega omrežja pa so bile izvedene v Kopru, Piranu, Portorožu, Umagu in Brtonigli.

Dvigu zdravstva koristi tudi obnova in **povečanje kopališča v Sv. Nikolaju in v Portorožu,** ki služita ne samo prebivalstvu obmorskih krajev, ampak vedno bolj tudi ljudstvu iz zalednih vasi, ki spoznava vedno bolj zdravstveni pomen kopanja v morju. **T.**

NOVA GOSPODARSKA RAZSTAVA V KOPRU

V proslavo državnega praznika dne 29. novembra je priredila Vojaška uprava J. A. v Kopru kar vrsto razstav; razstavo o Prešernu za 150-letnico rojstva, razstavo socialističnega tiska povojne Jugoslavije, dalje razstavo umetniških fotoamaterskih znamk in končno gospodarsko razstavo. Ta predočuje trgovino cone B z Jugoslavijo in proizvodnjo Istrskega okrožja. Številni statistični podatki govorijo o domači gospodarski delavnosti in kažejo njen vzpon kakor tudi njene razvojne možnosti. Nazorno je podan tudi pomen celotnega gospodarstva v jugoslovanski coni STO-ja, ki se dopolnjuje z gospodarstvom zaledja, t. j. Slovenije, odnosno Jugoslavije sploh.

DENAR

OBVEZA PORAVNAVE V ZLATU

Z zakonom z dne 5. oktobra 1936 številka 1745 je bilo v Italiji prepovedano sklepati kupčije z obvezo poravnave v zlatu; fašistični režim je hotel vrednost lire. Dolžnik ni bil več dolžan poravnati dogovorjenega zneska z zneskom lir, ki bi ustrezal dejanskemu tečaju lire nasproti zlatu, čeprav se je morda izrecno obvezal, da to stori.

Nedavno je kasacijsko sodišče v Rimu (z razsodbo 29. julija 1950) razveljavilo omejitev omenjenega fašističnega zakona in razsodilo, da veljajo kupčije in druge obveze glede poravnave v zlatu, oziroma v skladu z vrednostjo lire nasproti zlatu, ako so bile sklenjene po 30. septembru 1947. Tedaj je bilo odpravljeno blokiranje cen.

PONAREJENI DOLARJI

Opozarjamo javnost pred ponarejenimi dolarji, ki krožijo v Italiji in so verjetno prispeli tudi že v Trst. Gre za 10 — in 20 — dolarske bankovce, ki nosijo podpis blagajnika finančnega ministrstva ZDA W. A. Juliana in finančnega ministra Johna W. Snyderja. 10-dolarski bankovci so na slabem papirju, sicer pa je falsifikat precej posrečen. Napake so pri žigu finančnega ministrstva. Falsifikat 20-dolarskega bankovca je na boljšem papirju. Napake opaziš samo s povečevalnim steklom, in sicer okoli Jacksonove podobe.

Storite svojo dolžnost!

Navada je, da se ob koncu leta poravnajo vsi računi. Zato prosimo tudi naše naročnike, naj storijo svojo dolžnost in pošljejo naročnino na pošt. tek. rač. 11/7084, ter tako prihranijo upravi mnogo nepotrebnega dela za izterjevanje naročnin.

IZ SVETOVNE TRGOVINE tehnične

Podražitev papirja

Švedska vlada je odpravila vse ovire glede cen papirju na notranjem trgu. Cene bodo odslej svobodne. Računajo, da se bo tiskarski papir podražil za 28% počenši s 1. januarjem 1950. Švedski listi bodo zaradi tega morali povišati svoje prodajne cene. Prav tako se bo povišala cena valoviti lepenki povprečno za 25%.

Dve veliki tovarni časopisnega papirja v Kanadi, Prince Brothers Ltd. in Donnaconal Paper Company Ltd. sta povišali svoje cene za 6 dolarjev pri toni tega papirja. Že oktobra sta tovarni povišali cene za 2 dolarja, tako da znaša skupni povišek 8 dolarjev pri toni.

PROTI DVIGANJU CENE ČASOPISNEGA PAPIRJA V ITALIJI

Založniki italijanskih listov so se obrnili na italijansko vlado z zahtevo, da bi preprečila nadaljnje skakanje cene časopisnega papirja. Danes stane časopisni papir že 168 dolarjev. Ako bi cene naraščale v dosedanji meri, bi v januarju dosegle že 256 dolarjev. Odposlanstvo založnikov italijanskih listov ki je obiskalo predsednika vlade De Gasperija, poudarja da je v zadnjih dveh mesecih cena poskočila od 128 do 168 dolarjev pri toni.

(Zaradi podražitve tiskarskega papirja so nekatere tiskarne v Trstu že povišale tiskarske stroške listom).

DOBER PRIDELEK EGIPTSKEGA BOMBAŽA

Egipčani računajo, da bodo letos lahko izvozili 3,6 milijona kantarjev dolgega bombaža; lansko leto je dosegel promet s to vrsto bombaža samo 250.000 kantarjev. Danes cenijo egiptsko žetev na 2,8 milijona kantarjev bombaža vrste »karnak«, 6 milijonov kantarjev »ašmouni« in še nekaj drugih vrst. Egipčani z lahkoto prodajajo »ašmouni«, ker je bila žetev v ZDA slaba in ker so Američani kontingentirali izvoz. Egipčani skušajo pridobiti svoje stare kliente, ki so v zadnjem času kupovali drugod.

Penicilin uspešno zdravilo tudi za molzne krave

Neprecenljivi so uspehi, ki so jih dosegli v razmeroma kratkem času s penicilinom pri zdravljenju raznih človeških bolezni. Kdo se ne spominja, kakšna redkost in kako drago je bilo to zdravilo še pred petimi leti, ko je prihajalo k nam le iz Amerike, in sicer večidel le po letalih?

Danes izdelujejo penicilin iz tvarine, ki jo pridobivajo iz posebnih vrst plesnobnih glivic, že v vseh naprednih deželah na svetu. Njegova uporaba se je razširila tudi na zdravljenja domače živine.

Še posebno dobre uspehe daje penicilin pri zdravljenju vnetja vimen molznih krav, ki ga povzroča bakterija vrste streptokokov (mastitis ali rumeni sluz). Pri pojavu te bolezni, ki je pri molznih kravah mnogo bolj razširjena, kot si splošno mislimo, znatno poneha mlečnost posameznih delov vimena, kakor so ti pač bolj napadeni. Mleko teče iz seska napadenega dela vimena v začetku kot sok rumenkaste barve in v obliki nekakih kosmičev ter se naglo sesiri.

Ker je to bolezen težko določiti s prostim očesom, je priporočljivo, da molzec opozori živinozdravnika pri vsakem vnetju seska, ki bo določil pravo bolezen. Bolezen je ozdravljiva s pomočjo penicilina, in sicer predvsem v obliki priročnega mazila, ki ga pripravljajo v Zah. Nemčiji pod imenom »Galtcilin«. Mazilo hranijo v primernih cevkah ali tubah, ki imajo razmeroma dolgo in ozko ustje. To ustje je mogoče vtakniti v oboleli sesek, kamor iztisnemo približno eno tretjino mazila iz cevke. Ostali dve tretjini iztisnemo na enak način v naslednjih dveh dneh v presledku približno 24 ur. Najbolje je pričeti z zdravljenjem takoj po večerni molži. Molzec mora vime dobro osnažiti in mleko izmolzti do zadnje kaplje. Nato vtakne ustje cevke globoko v oboleli sesek in iztisne vanj, kakor že omenjeno, približno eno tretjino mazila, kar ustreza okoli 25.000 enotam penicilina. Ta penicilin učinkuje v sesku, oziroma v njegovem delu vimena do jutranje molže, to je približno 12 ur.

Molzec naj ima na umu, da je po večini od njega odvisno, ali se bolezen prenese iz enega seska na drugi, oziroma iz enega dela na drugi del vimena, kajti ti deli so med seboj dobro ločeni z vmesnim tkivom, da se ne more bolezen razširiti v notranjost iz enega dela na drugega. Zaradi tega naj pazi na največjo čistočo pri molži in naj si ne namaže rok — za lažjo molžo z mlekom ali s slinami, s katerimi navadno prenašajo bolezen. Uporabi naj v ta namen za molžo nalašč pripravljena mazila in naj molze že obolele ali sumljive krave vedno nazadnje.

Mleko krav, ki jih zdravimo s penicilinom, kakor zgoraj navedeno, ni škodljivo človeškemu zdravju, četudi bi ga pili svežega. Nikakor pa ne sme biti tako mleko uporabljeno za sirjenje, kajti že zelo male količine penicilina vsebujočega mleka lahko povzročijo v mlekarni, da postane do 2000 litrov mleka v isti posodi neuporabnih za sirjenje. Penicilin vsebujoče mleko priporočajo pokrmiti drugi živini.

Poročajo, da v Severni Nemčiji splošno delijo mlekarne živinorejcem penicilinovo mazilo in zadevna navodila za uporabo. Sicer pa priporočajo, naj se živinorejci obračajo za uspešno zdravljenje na živinozdravnike. Tako zdravljenje sicer stane nekoliko več, zato pa je uspeh zagotovljen in preprečenje znižanja proizvodnje mleka z ozdravljenjem zdaleč preplača stroške za živinozdravnika. A. C.

Jugoslovanska železniška mreža se širi

Po vojni so v Jugoslaviji obnovili okoli 4.000 km prog, ki so bile razdejane med osvobodilno borbo. Že samo to delo predstavlja velikanski napor. Poleg tega je bilo v teku zadnjih petih let zgrajenih že okoli 1.000 km novih prog. Znani sta posebno mladinski progi Brčko-Banoviči in Samac-Sarajevo.

Z zgraditvijo proge Samac-Sarajevo je Sarajevo, središče Bosne, dobilo normalnotirno zvezo z glavno progo Beograd - Zagreb - Ljubljana, ni pa imelo še moderne železnice do morja. Od Sarajeva do Dubrovnika teče zdaj samo ozkotirna železnica. Nedavno so se Jugoslovani lotili tudi velikega dela, ki ga predstavlja gradnja normalne proge Sarajevo - Kardeljevo (Ploče). S tem bodo bogati gozdni in rudni zakladi Bosne dobili zvezo z Jadranom.

Druga proga, ki je danes v gradnji, Tuzla - Doboj (42 km) bo vezala vzporedne proge v Bosni predvsem mladinsko progo. Tu je tekla doslej samo ozkotirna železnica, ki ni mogla izpolnjevati prometnih nalog glede na razvoj industrijskih in premogovnih kazenov v Bosni. V Lukavcu pri Tuzli gradijo veliko koksarn, ki bo predelovala domači premog v metalurški koks. Gradnja te proge je zlasti težka v dobojski soteski. Pri Lukavcu so v dolžini 7 km na novi progi že položili tračnice.

V Srbiji gradijo normalnotirno progo Markovac - Despotovac (35 km), ki bo vezala despotovski premogovni bazen z železniškim omrežjem po glavni niški progi. Na leto bodo na tej progi prevozili nad 1 milijon ton premoga.

V Makedoniji gradijo progo Gorče Petrov - Raduša (18 km), ki bo vezala z železniškim omrežjem enega največjih premogovnikov v državi. V Raduši je tudi rudnik kroma, ki je uvrščen med najpomembnejše rudnike. Zdaj prevažajo rude po ozkotirni železnici. Železniški nasip za to progo bo zgrajen do konca tega leta.

TRŽAŠKA INDUSTRIJA - ZGRAJENA ŠE POD AVSTRIJO

Tržaška industrija se je zlasti pričela razvijati, ko je dunajska vlada leta 1891 odpravila carinske privilegije tržaškega mesta ki je bilo vse vključeno v tržaški svobodni pas. V nadomestilo za odpravo »proste luke«, ki je bila poslej omejena na večji del same luke, medtem ko je bilo samo mesto carinsko priključeno k zaledju, naj bi se v Trstu razvila industrija, tesno povezana z zaledjem. Trst naj bi zlasti izkoristil svojo lego ob morju, po katerem je lahko dovažal vsaj del potrebnih surovin, hkrati pa tudi izvažal svoje industrijske izdelke. Kapital v tržaški industriji je bil povečini avstrijski (dunajski).

Cistilnica mineralnih olj je imela leta 1913 glavnico 2 milijonov kron (5000 delnic po 400 kron, ki so notirale 830 K). Kapital je bil tržaško-avstrijski. Nafto za rafinerijo so dovažali iz Galicije. Cistilnici je bila pridružena tudi tovarna parafina in strojnega olja. Leta 1913 je znašala proizvodnja petroleja in bencina 15.135 ton, proizvodnja strojnega olja in parafina pa 10.718 ton.

Prehrambena in kemična industrija

Rižarna (Prima pilatura di riso) je imela delniško glavnico 6 milijonov kron, ki je bila razdeljena med Trstom in Dunajem. Med prehrambeno industrijo naj navedemo **»Pastificio Triestino«** (z glavnico 2 milijonov kron), ki je izdelovala testenine. **»Alimentare«** je izdelovala konzerve raznih vrst.

L. 1913 je imel Trst dve pivovarni: **Pivovarna »Adria«** (z glavnico 1 milijona K) je bila v rokah Tržačanov. Mnogo večja je bila pivovarna **»Dreher«** z zmogljivostjo 120.000 hl piva na leto. Glavnica je bila avstrijska. Že tedaj je obstajala **»Ampelea«** kot podjetje za destilacijo z glavnico 3 milijonov kron. Poleg tega je bilo v Trstu še več destilacijskih podjetij in tovarna likerjev.

Važna je bila tedaj tudi **tovarna linoleja** (Erste Oesterreichische Linoleumfabrik), pri kateri je bila udeležena dunajska banka Kreditanstalt; delniška glavnica je znašala 2,5 milijona kron. Tovarna je imela 350 nameščencev. Leto je proizvajala nad 2 milijona kv. m raznega linoleja (»Walton«, »Inlaid« in »Lincrus«).

Leta 1913 je bilo v Trstu v obratu tudi več tovarn za izdelavo mrež, barvil in raznih ladijskih potrebščin. Veliko zmogljivost so imele papirnice, posebno tovarna za izdelovanje cigaretnega papirja. Omeniti je treba še **plinarno »Società del gas«,** ki je bila pravzaprav podružnica velikega avstrijskega podjetja, ki je imelo plinarne in elektrarne po raznih avstrijskih mestih. **Tovarna sode »Adriawerke«** (z glavnico 4 milijonov K, ki je bila v rokah dunajskega kapitala), je proizvajala letno nad 6000 vagonov raznih vrst sod.

Navedli smo samo glavna industrijska podjetja, predvsem delniške družbe, ne pa tovarn, ki so bile v rokah zasebnikov.

V Trstu je bil **sedež tudi raznih drugih podjetij, ki so imela svoje obrate izven Trsta,** kakor n. pr. **»Sufid«.** Ta je izkoriščala vodno silo Cetine pri Omišu v Dalmaciji. Družba je imela glavnico 14 milijonov kron, ki je bila v rokah avstrijskih kapitalistov. Prav tako je bil v Trstu sedež **cementarne »Spalato«,** pri kateri je bil udeležen poleg dunajskega tudi tržaški kapital. Družba je imela cementarno v Splitu. V podobnem položaju je bila družba »Monte Promina«.

LADJEDELNICE SVETOVNEGA GLASU

V samem Trstu kakor tudi v okolici se je naglo razvila ladjedelniška industrija. Večji del tržaškega, dalmatinskega in reškega ladjevja kakor tudi avstrijske vojne mornarice je bil zgrajen v Trstu. Brze potniške ladje in prevozni parniki so izšli iz tržaških ladjedelnic in so bili pred vsem svetom priča velike zmogljivosti ladjedelnic in izurjenosti tehničnega vodstva in samih delavcev. Leta 1913 so bile v Trstu naslednje ladjedelnice:

«Stabilimento Tecnico Triestino». Podjetje je obratovalo, predvsem z dunajskim kapitalom. Največji del delnic je bil v rokah članov habsburške hiše, visokih uradnikov in dunajskih velebank. Nominalna vrednost delnic je znašala 1.000 kron, toda l. 1913 so notirale na borzi kar 9.800 K. Naraščanje dividende priča o naraščajočem pomenu tega podjetja: l. 1906 je bila dividenda 6%, l. 1907 12%, l. 1909 12%, l. 1910 17%, l. 1912 23% in l. 1913 25%. L. 1908 je zgradilo podjetje posebno **tovarno turbin.** L. 1909 je kupilo ladjedelnico v Linzu. Tržaško podjetje je bilo tudi solastnik neke ladjedelnice v Galacu v Romuniji. L. 1910 je «Stabilimento» pridobil 50% glavnice tržaške ladjedelnice «San Rocco». Pred vojno je bilo v podjetju zaposlenih 3.528 delavcev.

Drugo veliko podjetje te vrste je bil «Cantiere San Rocco» s čisto avstrijskim kapitalom in upravo. Glavnica 5.000 K je bila v rokah plovne družbe «Lloyd» (50%), medtem ko je 50% pripadalo družbi «Stabilimento Tecnico Triestino». L. 1913 je bilo zgrajenih v tej ladjedelnici 45.682 ton novega ladjevja. V ladjedelnici je delalo 1.617 delavcev.

Med velikimi ladjedelnicami je treba omeniti še **«Cantiere Navale Triestino»,** ki sta ga ustanovila brata Kozulič iz Lošinja l. 1911. Glavnica je bila v rokah Dunajčanov in je znašala 9 milijonov K. Družba je imela svoje obrate v Tržiču, kjer so gradili trgovske in vojne ladje. L. 1913 so zgradili 32.405 ton novih ladij in popravili 239.132 ton ladjevja.

Kot četrto ladjedelnico naj omenimo še **«Lloydov arzenal».** V razdobju 1906-1912 je bilo v njej zgrajenih 90.000 ton ladij. L. 1913 so v tej ladjedelnici samo še popravljali Lloydove ladje.

Razen teh velikih podjetij je bilo v Trstu l. 1913 še nekaj manjših, ki so izdelovala razne dele ladij, kakor stroje in kotle, tako n. pr. «Officine Ludwig Hold», «Greenham», «Metlikowitz», «Fonderia Osvaldella» itd. Tudi v teh podjetjih je bil kapital večinoma tuj.

Država je ladjedelnice podpirala s podeljevanjem premij, ki so znašale: 40 K po toni izdelanih železnih in jeklenih ladij (parnikov), 14, oziroma 10 kron po toni železnih, oziroma lesenih jadrnic in 8 kron za vsakih 100 kg strojev pod pogojem, da je bilo vsaj 50% uporabljenega materiala domačega izvora. Premije so na leto dosegle ogromne vsote. Tako je bilo l. 1913 izplačanih 2,052.604 K premij. Glede davkov so uživale ladje izdelane v Trstu posebne ugodnosti. Vse te podpore je dajala avstrijska vlada zato, da bi lahko tržaške ladjedelnice izpodbijale angleško konkurenco.

ŽELEZARNA KRANJSKE INDUSTRIJSKE DRUŽBE V SKEDNJU

Med največja industrijska podjetja sodi gotovo škedenjska železarna, ki jo je ustanovila Kranjska industrijska družba (Krainische Industriegesellschaft). Družba je imela že svoje tovarne na Jesenicah, ko je v Skednju postavila plavže (3 visoke peči) z zmogljivostjo 140.000 ton surovega železa na leto. Poleg plavžev je bila tudi koksarna. Glavnica družbe 18 milijonov kron je bila razdeljena na 90.000 delnic po 200 kron. ki so l. 1913 notirale 365 K.

Med tekstilnimi podjetji je treba omeniti tovarne bombaža in jute. Glavnica tovarne v **Tržiču** (ust. l. 1884, 31.000 vreten) je znašala 1,2 milijona K. V **Ajdovščini** je bila tudi tržaška tovarna z glavnico 1,680.000 K. Kapital je bil avstrijski. V **Trstu je bila še Predilnica in tkalnica z glavnico 600.000 kron, ki je bila v slovenskih (ljubljanskih) rokah.**

Podjetje «Jutificio Triestino» (3.200 vreten in 210 statev) je izdelovalo vreče iz jute. Kapital je bil tržaško-dunajski (500 delnic po 400 K).

«Oleifici Triestini» (glavnica 3 milijone K) je proizvajala oljčno in semensko olje. Prav tako je proizvajala olje **«Spremitura olii vegetali»** (glavnica 3 milijone K dunajskega izvora), in sicer je znašala proizvodnja v l. 1913 7.910 ton olja v vrednosti 12 milijonov kron.

Poleg večjih kemičnih tovarn so bile še razna manjša podjetja, ki so proizvajala milo kis, sveče itd. Industrializacija Trsta se je torej pričela že pod Avstrijo; že v avstrijskih časih je bila dejansko zgrajena skoro vsa današnja industrija, ako izvzamemo rafinerijo v Žavljah.

D. U.

Vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA
SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78-08

Božična nagrada in trinajsta plača

Ker se v mesecu decembru delavcem in uslužbencem izplačuje božična nagrada oziroma trinajsta plača, imamo za umestno, da člane opozorimo na predpise, ki urejajo izplačevanje samo, kakor tudi na dolžnosti v pogledu prispevkov za socialno zavarovanje ter v pogledu odtegljajev za dohodninski in dopolnilni davek. Božična nagrada oziroma trinajsta plača se normalno izplačuje za božične praznike, razen v primeru odpusta delavca oziroma nameščenca v teku leta.

Pri izračunavanju višine božične nagrade se upoštevata osnovna plača in draginjska doklada. Uslužbencem pripada božična nagrada tako za dobo efektivnega dela kakor tudi za čas odsotnosti radi bolezni, nezgode, nosečnosti in poroda. Višina božične nagrade znaša za delavce, ki imajo 48 urni tedenski delavnik, plača za 200 ur, ako so delali vse leto, oziroma sorazmerni del te plače, če so delo prekinili ali začeli v teku leta.

Za delavce, katerih delovni urnik znaša več ali manj kot 48 ur tedensko, znaša božična nagrada plačo za 25 dni, ako so delali vse leto, odnosno sorazmerni deli te plače, ako so delo prekinili odnosno začeli v teku leta. Za uradnike znaša trinajsta plača eno mesečno plačo, ako so bili v službi vse leto, odnosno sorazmerni del, če so izstopili ali vstopili v službo v teku leta. Tako za uradnike kakor za delavce velja, da se deli meseca večji od 15 dni štejejo kot cel mesec, a deli manjši od 15 dni se pa ne štejejo v čas službovanja.

V pogledu soc. zavarovanja pri INPS je božična nagrada odnosno trinajsta plača podvržena prispevkom le, kolikor skupno z rednimi prejemki za mesec, v katerem se izplača, ne presega maksimala lir 18.750, odnosno lir 19.500.

V pogledu bolezenskega zavarovanja se pa od božične nagrade odnosno trinajste plače posebej mora plačati zakoniti prispevek. Odtegljaji za dohodninski davek in za dopolnilni davek (samo za uradnike) se računajo na osnovi vseh prejemkov, ki jih delavec odnosno uslužbenec prejme v mesecu decembru, t. j. redni prejemki ter božična nagrada ali trinajsta plača. Od te skupne vsote prejemkov se odbije L. 20.000 za en mesec (L. 10.000 za 15 dni, L. 5.000 za 1 teden), ki so proste davka; kajti dohodninskemu davku (R.M. cat. C2) so podvrženi le prejemki nad 20.000 lir mesečno. Na vsoto prejemkov med L. 20.000, in L. 80.000, če je plača mesečna (od L. 10.000, do L. 40.000, če je 15 dnevna, od L. 5000, do 20.000, če je tedenska) se delavcu ali uslužbencu odtegne 4.20% za dohodninski davek. Nad kvoto L. 80.000, če je plača mesečna (nad L. 40.000, če je 15 dnevna, nad L. 20.000, če je tedenska) pa se odtegne 8.40% za dohodninski davek. Tudi za dopolnilni davek (samo za uradnike) so prejemki do L. 20.000, prosti davka, a iznad te vsote se odtegne uradniku 1.575% za dopolnilni davek.

Vsa podrobnejša pojasnila dobijo člani na tajništvu SGZ.

Pridobitev stalnega bivališča

Z ukazom ZVU št. 64 z dne 19. dec. 1947 je bilo začasno ustavljeno vpisovanje v seznam stalnega prebivalstva v občinah britsko-ameriške cone STO. Ta predpis pa ni veljal za svojce oseb, ki so bile tedaj že vpisane v seznam stalnega prebivalstva. Nadalnji dopolnilni ukazi ZVU so prinesli nove izjeme še v pogledu drugih kategorij oseb, tako v pogledu državnih uradnikov, italijanskih državljanov, rojenih na tem področju, ki so bili prej vpisani v seznam, in italijanskih državljanov, ki so imeli stalno bivališče tukaj dne 10. junija 1940.

Novi ukaz št. 219 z dne 29. novembra t. l. sicer načelno še ustavlja vpisovanje v seznam stalnega prebivalstva vendar pa še razširja krog oseb, za katere ustavitev vpisa ne velja. Po členu IV tega ukaza se morejo vpisati v seznam stalnega prebivalstva v eni izmed občin na področju britsko-ameriške cone STO in tako dobiti rezidenco vse osebe, brez ozira na državljanstvo, ki so bile v teh občinah dne 1. novembra 1950 vpisane kot začasno bivajoče, pod pogojem da v roku 6 mesecev od vstopa v veljavo tega ukaza, torej do 31. maja 1951, za to zaprosijo.

Davek na poslovni promet (IGE)

Vse člane, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno (IGE in abbonamento), opozarjamo da dne 31. dec. t. l. zapade rok za plačanje čtrtega obroka tega davka. Ker davčna uprava tudi za najmanjše zamude roka, nalaga kršiteljem denarno kazen v izmeri 10% obroka, ki ni bil plačan v zakonskem roku, priporočamo, da se roka strogo držijo.

Koncesijska taksa in obnovitev licence za 1951

Ponovno opozarjamo imetnike javnih lokalov, ki imajo dovolilnico javne varnosti (licenza di P. S.), da morajo v teku decembra in januarja plačati koncesijsko takso za leto 1951 ter nato sedanjo licenco skupno s potrdilom o vplačani koncesijski taksi predložiti javni varnosti v svrho podaljšanja za leto 1951. Da si prihranijo čas, jih pozivamo, da prinesejo licenco v tajništvo SGZ, ki bo vse za njih uredilo.

Obrtniki in vpis v Zbornico

Kot znano je ZVU z ukazom št. 178 z dne 19. septembra 1950 razveljavila zakon z dne 24. julija 1942 št. 1090, v smislu katerega so tudi obrtniki morali imeti za izvrševanje obrti občinsko dovoljenje. Mnogi sedaj mislijo, da je s preklicem omenjenega zakona izvrševanje obrti popolnoma svobodno in da obrtniki v pogledu ustanavljanja obrtnih delavnic niso vezani na nikake zakonske predpise. Opozarjamo pri tem da obrtnikom sedaj res ni treba prositi občino za dovoljenje (licenco), da pa je še vedno v polni veljavi zakon št. 2011 iz leta 1934, ki ureja delovanje Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo. Člen 47. tega zakona pravi namreč: Kdorkoli bodi sam bodisi v družbi z drugimi izvršuje kakršnokoli industrijo ali trgovino, je dolžan prijaviti to svojo dejavnost Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo. Ta prijava mora biti izvršena v roku 15 dni od početka dejavnosti. V duhu zakonskih predpisov bodo smatrali, da le tisti obrtniki, ki so redno vpisani v Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo, ne izvršujejo obrt protipravno.

Nove zakonske določbe

V Uradnem listu ZVU št. 32 z dne decembra 1950 so objavljeni naslednji 21. novembra 1950 in v št. 33 z dne 1. novi zakonski predpisi:

Ukaz št. 210: Določitev vrednosti bombaža v proizvodih, izvoženih v drugem polletju 1950.

Ukaz št. 211 Nova dovoljenja za začasni uvoz.

Ukaz št. 212: Začasno znižanje carine na maslo: Splošna carinska pristojbina na sveže in nasoljeno maslo, vštevši tudi raztopljeno maslo, se do 31. jan. 1951 začasno zniža na 15% od vrednosti.

Ukaz št. 213: Sprememba poglavja IV in V. zakona o javnih loterijah.

Ukaz št. 214. Zvišanje pokrajinske doklade pri občinskem davku od industrijskih in trgovskih podjetij in izvrševanja prostih poklicev: Z učinkom od 1. januarja 1950 se pokrajinska doklada k občinskemu davku od industrijskih in trgovskih podjetij in izvrševanja prostih poklicev določi na 4% pri dohodkih kategorije B in 3,20% pri dohodkih kategorije C-1. Nova izmera doklade velja za dohodke kategorije B in C-1, ki ki so vpisani v glavne in dopolnilne sezname pridobninskega davka za leto 19950.

Ukaz št. 215: Namesto dosedanjega glav. ravnatelja za civilne zadeve generala g. Clyde D. Eddlemana je imenovan za glavnega ravnatelja za civilne zadeve general g. Charles C. Blanchard.

Ukaz št. 216: Razveljavljenje zakonskih predpisov o izpraznitvah stanovanjskih prostorov.

Ukaz št. 217: Predpisi o najemnih in podnajemnih pogodbah - Spremembe ukaza št. 175-1950.

Ukaz št. 219: Podaljšanje poljedelskih pogodb.

Ukaz št. 219: Vpis v seznam stalnega prebivalstva - Enotni začasni predpisi.

KRONIKA

PRIDOBITEV REZIDENCE

V »Vestniku Slovenskega gospodarskega združenja« objavljamo nove določbe o pridobitvi rezidence - stalnega bivališča. »Giornale di Trieste« je ugotovil, da bo na podlagi tega ukaza ZVU pridobilo stalno bivališče v Trstu 10-11.000 priseljencev iz Istre. Kljub tej ogromni pridobitvi za italijanstvo Trsta, ki bo prišla do izraza zlasti pri prihodnjih volitvah, poziva list občino, naj bo pri podeljevanju rezidence Slovencem previdna! Računajo, da bo pridobilo rezidenco in s tem pravico do delavske knjižice in zaslužka okoli 200 Slovencev. Uradno slovensko besedilo pravi, da se prosilcem, ki izpolnijo zakonske pogoje »mora« podeliti rezidenca, medtem ko pravi italijansko, da se rezidenca »lahko« podeli. Angleško besedilo je bližje slovenskemu, saj pravi, da se rezidenca »bo« podelila (any person shall be inscribed).

«EMPORIO DI TRIESTE»

Napovedani gospodarsko-finančni list «Emporio di Trieste» je pričel izhajati te dni. Izhajal bo vsaki deseti dan. V uvodni besedi pravi, da noče sam nicesar posebnega objubljati, temveč prepušča sodbo sam im bralcem. Poleg vesti iz gospodarskega in finančnega področja priobčuje tudi politični pregled; vendar ni ton lista polemičen, temveč strokovno miren. Kot odgovorni urednik je naveden gospod Antonio Cosolini. Vse kaže, da je list tesno povezan z ljudmi okoli Trgovinske zbornice; vodi ga namreč dr. G. Garibbo, podravnatelj zbornice.

Zdaj še ni mogoče ugotoviti, v kakšnih odnosih je list do treh italijanskih strokovnih listov, t. j. tednika «Il Mare», ki nastopa kot glasilo italijanskega kapitala in se zavzema za priključitev Trsta k Italiji; do štirinajstdnevnika «La Libera Industria», glasila male industrije, in mesečnika «Il Traffico».

SEJMSKE NAGRADE

Uprava tržaškega sejma je podelila dve nagradi za izdelavo sejmskega plakata, in sicer prvo nagrado (100.000 lir) Ninu Gregoriju in drugo (50.000) arh. E. Routherju.

NOVOSTI V TRŽAŠKI TRGOVINI

V tržaških izložbah opaziš nove likalnike angleške tovarne Morphy Richards (750 vatov). Likalniki imajo to posebnost, da se lahko naravnajo po potrebi glede na blago, ki ga likamo; temperatura je različna, ako gre za naravno svilo, umetno svilo, volnene, bombažaste tkanine ali platno. Likalnik ima še drugo posebnost: v neki trgovini v Mazzinijevi ulici stane 7500, v drugi v Carduccijevi ulici samo 7000 lir. To čudno posebnost ima tudi železna peč angleške znamke »Warm Morning«, izdelana v Italiji. V neki železarni v Carduccijevi ulici stane namreč 37.000 lir, v trgovini kuhinjskih potrebščin v Rimski ulici pa 35.000 lir. Likalnik znamke Siemens, izdelan v Italiji (500 vatov) stane 5600 lir.

MILIJARDNO PODJETJE V FINANČNIH TEŽAVAH

Delniška družba «Sarti e figli» iz Bolonje je zašlo v finančne težave. Neka finančna skupina je hotela kupiti podjetje toda lastniki(oče in sinovi Sarti) se niso zadovoljili s ponudbo. Podjetje izdeluje likerje in je znano tudi v Trstu.

BOROV PRELEC se je tudi letos že bohotno razpasel v okoliških gozdovih, ki jim je vojna prizanesla. Pozivamo pristojna oblastva, naj kakor lansko leto izvedejo odločno akcijo za unicevanje tega nevarnega škodljivca v naših gozdovih.

AMERIČANI GRADIJO NA PREMOŽENJU grofa Thurna Taxisa, ki so ga kupili na Općinah, veliko dvorano (površina nad 300 kv m). Dvorano bodo uporabljali kot kino in gledališče. Poleg dvorane bo stala štirinadstropna stavba s trgovinami in stanovanji.

V TRŽAŠKI TRGOVSKI REGISTER SO BILE VPISANE TVRDKE: Cuder Albert, trgovina na drobno v Devinu-Nabrežini; Sancin Josip, avtoprevozništvo na račun tretjih iz Doline; Hmeljak Maksimilijan, krojač (Guardiella Scoglietto 62); Komar Josip, avtoprevozništvo za račun tretjih, Vrdela in Komel Rudolf, avtoprevozništvo za račun tretjih, Trst Ul. Petronio 6.

MOTORNA LADJA ARIEL, ki je bila zgrajena in dokončno opremljena v ladjedelnici Cantiere Navale Giuliano San Giusto, je bila 28. novembra izročena naročniku — rimskemu podjetju »Flumar«. Ladjo so pričeli graditi 26. julija 1949 in jo splovili 18. maja 1950. Dolga je 67 m, njena nosilnost znaša 1500 ton, brzina pa 12 milj. Zgrajena je bila s krediti ERP. Zaradi tega mora biti registrirana v Trstu in sprejeti domačo posadko.

306.000 DOLARJEV JE NAKAZALA ECA (Uprava Marshallovega načrta) STO-ju za nakup soje, loja, živalske masti, olja in smole.

POSOJILO ZA ITALIJANSKO OBRAMBO je razpisala italijanska vlada. Novi zakon pooblašča vlado, da v finančnih letih 1950/51 in 1951/52 izda devetletne obveznice (bone) s 5% obrestmi za obrambo države. Vsota posojila ni omejena z zakonom.

Socialni utrinki

BOJ VISOKIM CENAM V BELGIJI

Zaradi korejskih dogodkov in splošnega poplaha, ki je nastal med belgijskim prebivalstvom, so cene na drobno pričele skakati. Celo loj se je podražil za 50%, tkanine pa za 20 do 25%. Vlada je pričela odločno pobijati draginjo. Cene so kljub temu napredovale od kazalca 378 na 395 (osnova 1938 =100), t. j. za okoli 7%. Ker se je med tem začelo delavsko gibanje za zvišanje plač, je sama Zveza industrijskih podjetij pozvala svoje člane, naj znižajo cene za 5% tistim proizvodom, ki so se podražili. Ta akcija je imela precej uspeha. Poleg tega so zvišali delavske plače za 5%. Industrijci sami priznavajo, da se je po tem povišanju dvignila storilnost delavstva, tako da se bodo proizvodni stroški znižali.

ŠVICARSKI NOVINARJI, ki so včlanjeni v Združenju švicarskega tiska, so na svojem zadnjem občnem zboru pozdravili pobudo ameriških novinarjev, ki gre za tem, da bi se ustanovil mednarodni novinarski institut v Švici. V spisku švicarskih poklicnih novinarjev je danes 851 oseb.

PLAČE ITALIJANSKIH SODNIKOV

Po novem zakonu, ki ga je odobrila italijanska poslanska zbornica, bodo plače italijanskih sodnikov naslednje: 1. prvi predsednik kasacijskega sodišča 2,954.000 lir letno; 2. državni pravdnik pri kasaciji 2,634.000; 3. sekcijski predsednik kasacije in njemu enaki 2,382.000 lir letno. Začetne plače, ki se postopno povišajo, so pri naslednjih nižjih funkcionarjih sledeče: sodniki kasacije 2,082.000, sodniki prizivnih sodišč 1,715.000; funkcionarji tribunalov (okrožnih sodišč): sodniki in njim enaki 1,238.000, naslednje kategorije za njimi 1,087.000, 935.000 in 869.000 lir letno.

M. Maleš pri „Škorpijonu"

Slikar in grafik Miha Maleš razstavlja v galeriji »Škorpijon« kar 50 svojih del, ki kažejo ves njegov razvoj. Za svoja najnovejša dela iz leta 1950 je iskal motive v Makedoniji. Od teh delih bi človek sodil, da išče Maleš zopet novo pot za svoje umetniško ustvarjanje.

Pozivamo naše bralce, da si ogledajo razstavo.

Nove določbe o podnajemninah

ZVU je izdala te dni zopet nekaj novih predpisov o najemih in podnajemih stanovanj in poslovnih prostorov. V glavnem ostanejo sicer še naprej v veljavi predpisi, o katerih smo že poročali meseca oktobra in o njih dejali, da so v marsičem nejasni, posebno kar zadeva določbe o povišanju podnajemnin. Novi ukaz ZVU št. 217 pa zadeva v prvi vrsti prav vprašanje povišanja najemnin in podnajemnin in večino nejasnosti odpravlja.

Evo nekaj najvažnejših novih določb:

Najemnine. **Zakon dela sedaj točno razliko med povišanjem najemnin in povišanjem podnajemnin. Tako je postalo sedaj jasno, da velja samo za najemnine, ne pa tudi za podnajemnine, tabela o zvišanju, ki smo jo objavili v št. 80 »Gospodarstva«; namreč tabela, po kateri znaša odstotek povišanja različno prvič v najem pred 16.4.1934 ali pozneje v raznih razdobjih.**

Glede razkošnih stanovanj je sedaj določeno, da je dovoljeni posebni povišek dopusten samo z upoštevanjem vrednosti nepremičnine in pod pogojem da je le-ta v dobrem stanju.

Končno je tudi razveljavljena dosedanja določba, da povišanje ni dopustno, če je bila nepremičnina oddana prvič v najem po 1. marcu 1947. Potemtakem se sme najemnina za tako stanovanje in tudi za poslovni prostor od sedaj naprej prosto povišati.

Podnajemnine. **To poglavje je postavljeno sedaj na drugačno podlago. V prvi vrsti seveda ne spadajo pod kakšno omejitev podnajemi takih stanovanj, ki so bila oddana prvič v najem od 1.3.1947 dalje. Glede napremičnin pa, ki so bila dana prvič v najem pred tem dnem, veljajo sedaj naslednji predpisi, pa čeprav je bila podnajemna pogodba sklenjena po tem dnevu:**

1. Podnajemnina za ne opremljeno stanovanje ne sme presegati višine najemnine, ki jo mora plačevati podnajemodajalec, zvišane za 30%. Če torej mora najemnik plačati po novem predpisu mesečno n. pr. 5.000 lir, sme zahtevati od podnajemnika za isto stanovanje največ 5000 + 30% = 6500 lir.

2. Podnajemnina za neopremljen del stanovanja s pravico souporabe vseh ali dela skupnih prostorov in naprav ne sme presegati tistega dela najemnine, ki jo mora plačevati podnajemodajalec in ki odgovarja številu v podnajem danih prostorov, zvišanega za 60%.

Če gre za opremljeno stanovanje, znaša odstotek v primeru pod 1) 100%, v primeru pod 2) pa 200%. Pri podnajemu celega opremljenega stanovanja, pri katerem znaša nova najemnina 5000 lir, bi torej znašala najvišja dopustna podnajemnina 5000 + 5000 = 10.000 lir.

Porabo plina, vode, električnega toka itd. mora plačati podnajemnik posebej.

Pristojnost za reševanje sporov. **Novi ukaz tudi določa, da rešuje urad za najemninske pritožbe spore o višini najemnine, o pravici najemodajalca na povračilo izdatkov, o višini podnajemnine in drugih dajatev. Vsi drugi spori pa spadajo v pristojnost rednega sodišča.**

V zvezi z novimi določbami o najemih in podnajemih je ZVU izdala sedaj tudi poseben ukaz št. 216, ki je stopil v veljavo 1. decembra. Ta ukaz razveljavlja dosedanje stare predpise iz let 1947-1949 glede prisilnih izpraznitev stanovanjskih prostorov in glede prošenj za odlog izpraznitvenih nalogov.

BOGATI ARABCI TIŠČIJO SVOJ DENAR

G. Arthur Gardiner, ki je visok uradnik pri ameriški vladi, je izjavil, da imajo bogati Arabci navado, kopičiti denar namesto da bi ga zopet spravili v obtok v korist vsega gospodarstva. Arabci najrajši hranijo denar, oziroma svojo vrednost v prenosni obliki in ga ne marajo investirati. To je eden izmed vzrokov bede na Bližnjem vzhodu. Arabci delajo to tudi zaradi splošne neustaljenosti razmer na Bližnjem vzhodu.

LES UVAZAJO ITALIJANI predvsem iz Avstrije. Na sestanku upravnega odbora Združenja italijanskih lesnih trgovcev v Milanu so ugotovili, da je Italija po podatkih tega združenja uvozila v teku prvih devetih mesecev l. 1949 900.000 kub. m. lesa; 60% lesa je bilo iz Avstrije.

„GOSPODARSTVO"
izhaja vsako drugo soboto. — Uredništvo in uprava: Trst, Ulica Geppa 9. Telefon 89-33. — Cena: Posamezna številka 20 lir, 10 din. — Naročnina: za STO in Italijo letna 400 lir, polletna 200 lir. — Pošt. ček. rač. 11-7084; za Jugoslavijo letna 225 din, polletna 130 din. — Cek. rač. pri Komunalni banki: ADIT 6-1-90603-7 Ljubljana; za ostalo inozemstvo letna 1 dolar. — Cene oglasov: za vsak mm višine v širini enega stolpca 40 lir, 6 din.
Glavni urednik Lojze Berce.
Odgovorni urednik Stanislav Oblak.
Založnik: Založba »GOSPODARSTVA«.
Tiskarna Založništva tržaškega tiska.

Trst ni posebno založen z drvmi

V zadnjem času je kupčija z drvmi v Trstu precej popustila, pač zaradi milega vremena. V oktobru je mraz sicer precej pritisnil, toda november je bil mil prav tako, kakor vlada južno vreme prve dni decembra. Tržačani nimajo navade, da bi se založili z drvmi pred zimo, pač pa kupujejo drva sproti po potrebi, ki jo ustvarja vreme. Grosisti niso letos posebno založeni z drvmi, vsekakor je v Trstu manj blaga kakor lansko leto v tem času.

Trst nabavlja drva predvsem v Jugoslaviji, samo 2/10 drvi približno prihaja iz Karnije in nekaj žaganja iz Avstrije. V zgodnji jeseni si lahko nabavil drva (žagana, postavljena na dom) po približno 1080-1100 lir. Danes so nekoliko dražja. To se pravi, da so cene približno iste, kakor so bile lansko leto.

Kako pridemo do te cene? Na mestu proizvodnje v Jugoslaviji stanejo drva približno 520 lir stot. Temu je treba prišteti okoli 100 lir za prevoz, dalje 150 lir za carino in 10 lir za ocarinjenje. Tako stanejo drva fco skladišče v Trstu na kamionu 780 lir. Če temu dodaš še okoli 10 lir stroškov pri stotu za razkladanje, dobiš ceno na debelo v skladišču, ki znaša torej 790 lir.

Grosisti (trgovci na debelo) dobavljajo drvarjem manjše količine (okoli 10 stotov) po 980 stot, žagana drva po 1060 lir, žagana in cepljena 1120 lir. Če drvar prevzame prevozne stroške dobi žagana drva po 940 lir.

Te cene veljajo za bukova drva. Hrastova so nekoliko cenejša.

Niti na mestu proizvodnje ni lahko nabaviti drv. Po jugoslovanski gozdovih sicer leži dovolj posekanih hlodov, toda drva niso povsod pripravljena na primernih mestih za izvoz.

KUPCIJA Z OGLJEM

Trst troši vedno manj oglja. Moderni štedilniki so izpodrinili uporabo oglja. Oglju seveda konkurira predvsem plin. Na tržaški trg prihaja oglje predvsem iz Jugoslavije, toda jugoslovanskemu oglju, ki mora plačati carino, konkurira oglje iz Kalabrije in Abrucov, ki se uvaža brez carine. Oglje stane fco skladišče v Trstu na debelo 2650 lir stot.

To je navadno oglje, medtem ko je tako imenovano retortno oglje, ki ga uporabljajo zlasti jeklarne, nekoliko dražje. Za oglarje in same trgovce predstavlja precejšen rizik kalo, ki nastajo zaradi prahu. Vsaka pošiljka vsebuje navadno okoli 7% prahu, ki ga trgovec lahko proda kvečjemu po 800 lir stot.

PREMOGA BO DOVOLJ?

Pri drvarjih in oglarjih ni opaziti nikakšne zaskrbljenosti glede preskrbe s premogom med letošnjo zimo. Vse kaže, da je trenutno dovolj premoga na razpolago za potrošnjo na drobno. Nemški premog (iz Porurja), kkor tudi poljski (iz Slezije) prihajata v Trst po morju. Nemški premog stane fco Trst 1450 lir stot, medtem ko je poljski za 50 lir dražji. — Koks za potrošnjo na drobno prihaja v Trst iz Firenc in stane okoli 2100 lir stot. Koks iz škedenjske koksarne ni v razprodaji.

Z.

Tvrdka KERŽE
ima v zalogi: *štedilnike, peči na les, premog, petrolej in plin najboljših znamk.*

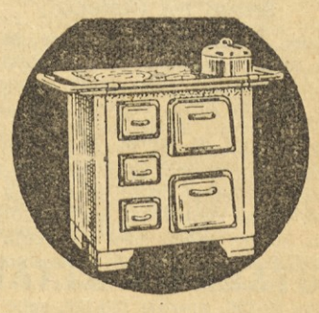

Jedilni pribor, namizno steklenino, servise iz stekla, porcelana in keramike, kuhinjske tehtnice, električne likalnike in štedilnike, plinske peči za peko „REKOFIX" itd. Vse za dom, menze, gostilne in bare po konkurenčnih cenah.

Trst — Trg S. Giovanni 1
Telefon 50—19

Avtopodjetje STAR d. d. - Trst, Ulica Moreri 7, tel. 56-08 - Rojan - Avtobusna postaja Trst - Biljeternica št. 3, tel. 51-25

Avtoproga TRST-PIRAN - Vozni red veljaven od 15. junija 1950

Cena vožnji	Nedelje in prazniki	Delovni dnevi	Delovni dnevi	Km.	Postajališča	Km.	Delovni dnevi	Delovni dnevi	Nedelje in prazniki	Cena vožnji
—	8.—	13.—	20.—	—	Trst ↑	43	8.—	19.—	19.30	235.—
80.—	8.30	13.30	20.30	15	Škofije	28	7.15	18.15	18.45	155.—
105.—	9.05	14.15	21.—	21	Koper	22	6.50	17.50	18.20	120.—
155.—	9.15	14.25	21.15	28	Izola	15	6.30	17.30	18.—	80.—
185.—	9.25	14.35	21.25	34	Strunjan	9	6.20	17.20	17.50	50.—
210 —	9.35	14.45	21.35	38	Portorož	5	6.10	17.10	17.40	25.—
285.—	9.45	15.—	21.45	43	↓ Piran	—	6.—	17.—	17.30	—

GOSPODARSKI POLOŽAJ V SPODNJI OKOLICI

KAJ BI LAHKO STORILA ZVU

Prosek, Kontovel in Sv. Križ ležijo sicer na Krasu, vendar spadajo v gospodarsko-poljedelskem pogledu v spodnjo okolico, ker se njihova polja raztezajo po obronkih pod Krasom, ker so njihova vina tipično spodnjeokoliška, ker uspevajo tam tudi oljke in smokve in slednjič ker imajo te vasi tudi svoje morske luke. Te vasi pridelujejo še vedno mnogo izvrstnega vina, pravih kmetov vinogradnikov, ki bi živeli samo od svojega kmečkega dela, pa danes ni več v omenjenih treh vaseh, razen dveh kriških izjem, Angele in Martina Košute.

Poleg drugih splošnih vzrokov, iz katerih so skoraj popolnoma izginili kmetje iz spodnje okolice, sta nekdanje zelo pomembne kriške kmetije uničila še dva posebna pojava: nova obalna cesta in gostilne, letni dvorci ter hoteli okoli grljanskega kopališča. Vse to je nastalo na zemlji, kjer so bili nekdaj bujni kriški vinogradi, med katerimi so rasle neštevilne oljke, breskve in drugo južno sadje. Vrhu tega je izredno ostra zima leta 1928. uničila oljke in breskve tudi na tistih kriških njivah, ki so še ostale. Seveda je hud mraz pomoril oljke in breskve tudi na proseških, kontovelskih in drugih okoliških njivah.

O poljedelstvu v spodnji okolici bi bilo mogoče navesti še mnogo zanimivih podrobnosti, ako ne bi bil v ta namen odmerjen pretesen prostor, vendar se dajo že na podlagi povedanega napraviti nekateri splošni zaključki.

Predvsem je jasno, da se to poljedelstvo omejuje danes na dva osnovna pridelka, vino in zelenjavo. Pogoji za pridelovanje zelenjave so vsekakor boljši nego za vino, ker bi se sicer vinogradi ne spreminjali v zelenjavne vrtove povsod, kjer je taka sprememba sploh mogoča. Vendar imajo tudi vrtnarji velike skrbi zaradi pomanjkanja gnoja in predrage vode. Vprašanje vode je zelo enostavno in bi zadostovalo, da bi se v tem pogledu povrnili nazaj na položaj pred zadnjo vojno, ko je veljala za zalivanje zelenjavnih vrtov industrijska tarifa tržaškega vodovoda.

Mnogo bolj težavna je rešitev vprašanja gnoja. V tej zadevi bi bilo potrebno, da bi se sestavil poseben odbor naših vrtnarjev, ki naj bi to vprašanje dobro proučili s sodelovanjem agronomov in postavil vojaški upravi primerne predloge. ZVU, ki gmotno podpira tržaško industrijo in daje podpore tudi za zboljšanje vinogradov, bi morala na ta način priti na pomoč tudi okoliškim vrtnarjem; to bi tudi gotovo storila, ako bi vrtnarji skupno nastopili z razumnimi zahtevami. Tako rekoč »na debelo« za vse vrtnarje skupaj bi se dalo to vprašanje mnogo laže rešiti, nego za vsakega vrtnarja posebej.

Sicer pa dela vprašanje gnoja velike skrbi tudi našim vinogradnikom, in je torej eno glavnih vprašanj za vse poljedelstvo v spodnji okolici. Gnoja pa je seveda premalo zaradi tega, ker se je število goveje živine in sploh domačih živali na angloameriškem delu STO-ja močno skrčilo.

Na tem ozemlju je bilo namreč pred zadnjo vojno, in sicer leta 1938 nad 7300 glav goveje živine, danes pa jih je komaj nekaj nad 4700. Podatkov o prašičih nimamo pri rokah za l. 1938, danes jih je okoli 3500. Torej približno 1000 manj kakor goveje živine. Bržkone je bilo isto razmerje med številom goveje živine in prašiči tudi pred vojno, kar bi dalo 6000 prašičev za leto 1938.

Konje so skoraj popolnoma izpodrinili avtomobili. Vzemimo, da jih je bilo, če že ne leta 1938, pa vsaj predno so se razmnožili avtomobili, kakih 3000 več kakor danes. Vsega skupaj imamo torej v coni A danes okroglo 8000 glav domače živine manj kakor pred zadnjo vojno. Ako bi se ta nedostatek nadomestil, bi bila odpravljena vsaj glavna zapreka za razvoj poljedelstva v spodnji okolici. Seveda ne mislimo na to, da bi zopet uvedli konje. Namesto njih pa bi se lahko za isto število pomnožilo število krav mlekaric. Naloga naše vlade bi obstajala torej v tem, da dvigne živinorejo ne le na prejšnjo višino, ampak še više, nego je stala pred vojno. To pa zaradi tega, ker se je število mestnega prebivalstva medtem pomnožilo in rabi več mleka in mesa, nego poprej in ker se itak uvažajo k nam ogromne množine tega blaga.

Živinoreje pa ne bomo postavili zopet na noge z nekolikimi modernizranimi hlevi. Čeprav bi vse hleve modernizirali, bi se število živine prav nič ne pomnožilo. Jasli je treba predvsem napolniti in šele potem se bo lahko mislilo na njih modernizacijo. Pašniki, seno in tečna krma, to so vprašanja, ki jih je treba predvsem rešiti. O pašnikih smo že govorili; seno in krma sploh je predraga, zaradi česar se živinoreja pri nas ne izplača. Zato bi se moralo iz »birskega sklada« porabiti potrebno število milijonov lir tudi za to, da bi mogli naši živinorejci priti ceneje do krme. Potem bi se samo ob sebi pomnožilo število domače živine in s tem bi naši vrtnarji in živinorejci dobili dovolj cenejšega gnoja. Za prevažanje gnoja pa bi bilo potrebno, da bi dala ZVU brezplačno na razpolago ustrezajoče število tovornih avtomobilov in bencin.

Zraven skrbi za gnoj pa imajo naši vinogradniki opravka še z dvema: to so prenizke cene za prodajo pridelkov in večkratna izguba zaradi toče ali suše. Zavarovanje grozdja proti toči pri delniških zavarovalnicah se nikakor ne izplača, ker je to na špekulativni podlagi zavarovanje predrago; poleg tega prizadeto škodo le deloma poravnajo, proti suši pa sploh ne zavarujejo. Zato bi bilo treba ustanoviti za vsako vas — da bi bila pod stalnim nadzorstvom zavarovancev — vzajemno zavarovalnico proti toči in suši po zgledu vzajemnih zavarovalnic za govejo živino. Vse vaške zavarovalnice pa bi morale biti povezane v skupni medzadružni, vzajemni zavarovalnici, tako da bi bile slučajne izgube enakomerno razdeljene na vse vinogradnike našega ozemlja, medtem ko bi moral en del škode odpasti na ZVU, ki si je postavila za nalogo, da dvigne više splošno gospodarsko raven.

Zadružne zavarovalnice naj bi bile istočasno tudi zadruge za nakupovanje vinskega pridelka, oziroma grozdja od svojih članov; za to naj bi ZVU stavila na razpolago potreben kapital. Na ta način bi dobili vinogradniki boljše cene za svoj pridelek. Zadruge bi skrbele tudi za to, da bi se naša itak izvrstna vina še bolj spopolnila in po boljših cenah prodajala v steklenicah po vzoru finih italijanskih vin. Tako pripravljena vina bi se brez vsake težave razprodala na tržaškem trgu.

—od—

TRŽNI PREGLED

Od sezone odvisno povečano povpraševanje po surovem maslu je povzročilo zmerno povišanje njegove cene, posebno argentinskega masla, ki se prodaja do 790 lir za kg za takojšnjo izročitev, po 750 lir za 20 dni pozneje in po 700-720 lir za januar. Po lombardijskem maslu ne povprašujejo. Sveži siri so se neznatno podražili, ne pa utežani.

Industrija mesnatih konserv je nakupila precejšnje množine prašičev, kljub temu pa so ostale cene neizpremenjene, ker je bila namreč tudi ponudba precej velika.

Zaradi približajočih se božičnih praznikov pričakovano povečano povpraševanje po vinu, se ni pojavilo; prodaja je bila normalna in zaradi tega se tudi cene niso zganile. Tudi na kupčijo kave niso prav nič vplivali vojni dogodki in zelo napet svetovnopolitični položaj. Cene so tudi tukaj ostale neizpremenjene. Razloge je treba iskati v zmanjšujoči se potrošnji kave, ki jo izpodrivajo njeni surogati, kar je seveda posledica denarne stiske.

Denarna stiska odseva tudi iz povečanega povpraševanja po koruzi, zaradi česar se naglo praznijo njene zaloge. Zato namerava italijanska vlada nakupiti nove množine tega blaga v ZDA. Cena koruze je poskočila za 200 lir pri stotu.

Položaj drugih žitaric je ostal neizpremenjen, medtem ko so se podražili otrobi in bob za krmo, in sicer otrobi za 200, bob pa za 300 lir pri stotu.

ŽIVILA V TRSTU

V primeri s položajem pred 14 dnevi so cene živil na tukajšnjem trgu le pri šestih postavkah nekoliko padle, in sicer se je sir gorgonzola poceni za 20 lir pri kg, parmezan za 60 lir, braziliska kava za 40 lir, Santos za 20, Kostarika za 20 in San Domingo za 20 lir. Podražila so se naslednja živila (9 postavk): surovo maslo 10 lir, slanina 10, mast 5, kuhana gnjat 30, oljčno olje 20, semensko olje 20, fižol 5, cenejša koruzna moka 5, dražja 3, orehi 30 lir. Prejšnjo ceno je ohranilo 13 postavk: ementalski, furlanski in ovčji sir, surova gnjat, furlanska in ogrska salama, vse tri vrste mortadele, rumeno in zeleno milo, bela 80% moka in bosanske češplje.

Sedanje tržaške cene: surovo maslo 970-1130 lir za kg, sir gorgonzola 550 do 680, furlanski sir 470-650, ovčji 880, parmezan 1948 1150-1200, ementalski (ne svicarski originalni) 700-740, slanina 520-560, mast 425-455, kuhana gnjat 1350, surova 1320, furlanska salama 1300, ogrska (ne originalna) 1250-1440, mortadela I. 700, II. 620, III. 450, oljčno olje 470-545, semensko 430-440, rumeno milo 240-300, zeleno 220-240, fižol 160-165, bela 80% moka 72-78 koruzna 74-75, brazilska kava 1220-1320, Santos ekstra 1440-1460, Kostarika 1440 do 1460, San Domingo 1360-1380, orehi 300, bosanske češplje 250 lir za kg.

TRŽAŠKE CENE ZA ZELENJAVO IN SADJE NA DEBELO

Cesen 70-110 lir kg. korenje 40-55, kislo zelje 55-60, pesa 50-90, artičoki 50 do 55, glavnato zelje 20-30, cikorija 40-50, čebula 20-25, oluščen svež fižol 80-100, krompir 25-40, konserv. krompir 40-62, paradižniki 70-130, peteršil 80 do 150, radič 60-320, rdeči radič 45-220, radičeve korenike 30-60, kisla repa 45 do 50, sladka repa 12-20, špinača 20-100, šelina 30-100, zeleni fižol v stročju 90 do 100. Pomaranče 40-140, suhe smokve 80-140, mandarini 35-120, jabolka 25-120, hruške 50-150, grozdje 100-120, suhe češplje 230-240, banane 430, kostanj 30 do 60.

OLIVNO OLJE

Siena: Kupčija mlačna. Cene gredo navzdol. Olje ekstra pri proizvajalcu 470-480 lir za kg, I.406-470, II. 440-460 lir za kg.

Vittoria: Trgovina se razvija počasi ker povečane zahteve proizvajalcev ne ustrezajo potrebam povpraševanja. Cene za boljše vrste 4-5 stop. kisline 420 kg na mestu proizvodnje, za 3 stop. kisline 390 lir kg.

KAVA

Genova: Cene uvoznikov za grosiste za neocarinjeno blago, fco. inozemske zaloge v lirah za kg.: brazilska boljše vrste 780-790, I. 780-810, ekstra 820-840; Rio tipa NY-7 6600-6900 za stot, NY-6 6900-7000; Kostarika zrna srednje velikosti, oprana 860-880; ekstra debela zrna 890-950; Moka Hodeida standard št. 1 820-850; Moka Canani 850-880.

ŽITA

Novara: Kupčija z žitaricami se razvija ugodno in cene zmerno naraščajo, posebno kar zadeva cenejših vrst in koruzo; sicer so cene neizpremenjene. Žito dobre vrste 6200-6400 lir za stot, rž 4600-4800; oves 3800-4000; riž slabše vrste 5800; riž običajen 8600 do 8900.

Verona: Cene stalne za oves, neoluščen ječmen, proso; sicer cene nekoliko zvišane. Pšenica 6700-6800 lir za stot; dobra 6500-6600; oves 4000-4100; rž 5200-5300 ;neoluščen ječmen 4700-4900; proso belo 7400-7500; proso rumenkasto 6400-6700; koruza Marano 6500-6600; koruza «Verona» rumenkasta 6300-6400.

ŽIVINA

(cene za kg žive teže)

Pavia: Zvišane cene za prašiče (pogodbe med proizvajalci in proizvajalci); debeli do 180 kg 420 lir, do 140 kg 410; suhi 40-90 kg 430; prašički za rejo 8200 lir za komad.

Verona: Kupčija mlačna, cene stalne razen za debele prašiče, ki so se nekoliko podražili. Voli I. 250-270; II. 200 do 240; krave I. 220-240, II. 150-200, III. 110-150; biki I. 360-390; junci za rejo I. 230-260, II. 190-220; prašički za rejo 500-550; mršavi prašiči 400-450, debeli 390-420.

MLECNI IZDELKI

Pavia: Kupčija živahna. Cene so se nekoliko opomogle posebno za surovo maslo 840 lir za kg; sir parmezan svež 320; emental, vsaj 50 dni star, 400.

Novara. Surovo maslo 820 lir kg; sir gorgonzola svež 285 lir.

VINO

Tržaške cene: belo Conegliano po 58 lir, belo S. Severo 500 lir za hl/stop., črno Bardolino lir 65, belo briško 100, belo Soave 65, črno S. Giovese 50, kraški teran 140, Valpolicella črno 66, črno Squinzano 77. Cene fco. iz odpošiljalčeve kleti. Istrsko črno 500-510 lir hl/stop., belo istrsko 480-490 lir hl/stop., vipavsko belo 470-480, belo poreško 490 do 500, črno poreško 500-520 za hl/stop. Cene fco. v proizvajalčevi kleti.

Benetke: (cene fco. vagon ali ladja). Stara puljska črna vina 14-15 stop. 4300-4500 lir hl., Brindisi 7800-800 lir stot; črno 7500-8000, črno Verona namizno 10,5-11 stop. 6100-6300 lir za stot; belo Soave 11 stop. 6200-6500; furlansko črno 10-10,5 stop. 4200-4400.

LES

Trgovina z lesom je še vedno težavna, ker primanjkuje blago; to velja tudi glede prevoznih sredstev. V naši luki je približno 100.000 kub. m lesa, ki pričakuje vkrcanje. Cene lezejo polagoma navzgor in se predvideva, da se ta položaj ne bo tako hitro spremenil. Pomanjkanje lesa ne bo tako hitro odpravljeno, ker so prevozne razmere iz gozdov na žage zelo neugodne v Avstriji kakor v Jugoslaviji. Avstrijski izvozniki ne marajo prodajati, ker pričakujejo zvišanje cen. V Jugoslaviji sploh ne sprejemajo novih naročil do konca januarja 1951 leta in celo do konca maja 1951, ker hočejo prej izpolniti svoje stare obveze. Povpraševanje Bližnjega vzhoda, Sredozemlja in iz dežel onkraj Sueškega prekopa, je precej veliko. Italijanski trg se ne more odločili, da bi sklepal kupčije zaradi previsokih cen. Cene: jelovina avstrijska «Tombante» O/III., blago v tržaškem tranzitu, dolarjev 25,5-27,5. Za jugoslovansko blago iste vrste 24-25,5 dolarjev za kub. m. Tramove U Trst so tukajšnji trgovci kupili po 10-11000 lir. Cene za avstrijsko blago fco. Trst, tranzit v lirah za kub. m (informativno): jelove deske «tombante» 17.500 do 18.000; tramovi U Trst 11.500-12.000. Slavonska bukovina, parjena, ne brobljena 42.000-45.000; ista obrobljena 44 do 47.000 lir.

Cene za jugoslovansko blago: jelove deske tombante 14.000-16.000 za kub. m; hrast 40-55.000, tramovi U Trst 8 do 10.0000; neobrobljena parjena bukovina 26-32.000; ista obrobljena 25-36.000; naravna neobrobljena bukovina 23 do 24.000; bukove vezane plošče 80-100.000 lir, neobrobljen javor 24-28.000; bukovi parketi 700-800 lir, orehov furnir 110 do 130 lir kv. m; bukovi hlodi za rezanje furnirja 18-22.000, bukovi hlodi za žaganje 13-16.000 lir. Cene veljajo v lirah za tranzitno blago.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	8/XI	22/XI	5/XII
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	226 —	227.25	227.75
Koruza „ „ „ „	159.—	159.75	164.75
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	24 50	24.50	24.50
Cin „ „ „	155.—	138. -	140.--
Svinec „ „ „	17.50	18.—	18.—
Cink „ „ „	17.50	17.50	17 50
Aluminij „ „ „	19.—	19. –	19.—
Nikelj „ „ „	48.—	48.—	48.—
Krom (dol. za tono)	42.—	42.—	43.—
Ž. srebro dol. za steklenico	95.—	111.—	123.—
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	202. –	202.—	202.—
Cink „ „	151.—	151.—	151.—
Svinec „ „ „ „	136.—	138.—	136.—
ALEKSANDRIJA			
Bombaž „Karnak“ I. (talerjev za kantar)	122.90	120.25	128.—
„ „Ashmouni“ I. „ „)	121.45	117.15	113.75
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	199. –	203.90	193.—

Mednarodni trg zopet vznemirjen

Zaostritev položaja na Koreji, ki jo je povzročil vdor Kitajcev, se je takoj prenesla tudi na mednarodno trgovino. Pod vplivom optimističnih vesti o bližajoči se mednarodni poravnavi so se cene poprej splošno ustalile in pričele celo nazadovati. Zaostritev na Korejî je zdaj delovala v nasprotni smeri in pognala cene navzgor. To nam jasno kaže primerjava cen med začetkom in koncem zadnjega tedna. V našem pregledu bomo primerjali cene na trgu med dne 24. novembra in 1. decembra. Proti koncu tedna so se cene nekoliko umirile. Le kositer in kavčuk sta še vedno kazala težnjo navzgor.

ŽIVILA

Cene pšenice v Chicagu so čvrste. V času od 24. novembra do 1. decembra so poskočile od 224,5 na 226 stotink dolarja za bušel; po vesteh iz Kanade so tam na razpolago velike količine žita, tako da so kupci celo v skrbeh, komu bi ga prodali. Koruza je skočila od 156 3/8 na 160 3/8 in soja od 283 3/8 na 293 1/4 stotinke dolarja. V času julij - oktober 1950 so ZDA izvozile samo 131,951.000 bušlov žitaric, t. j. okoli 32% manj kakor lansko leto v tem času.

Tudi na **trgovino s kavo** je vplivala zaostritev na Koreji. Cena kave «D» se je 1. decembra v New Yorku dvignila na 51,8 — **Kakao** se je prodajal po 36,25; sicer se je pri tem kolonialnem blagu proti koncu tedna opazila težnja k napredovanju. Tudi povpraševanje po čaju je veliko. **Sladkor** je dosegel ceno 5,20 stotink za funt in kaže težnjo zopet navzdol.

VLAKNA

Cene volne še vedno kažejo težnjo navzgor in so poskočile od 308,5 na 313,5 stotinke za funt, vendar ni naraščanje v neposredni zvezi z zaostritvijo položaja na Koreji, temveč je ta težnja že postala stalna.

Pri bombažu so v New Yorku prav tako zabeležili velik skok, tako, da so ga proti koncu tedna prodajali po 43,6 stotinke dolarja za funt. V Egiptu je «karnak» napredoval od 122,6 na 123,5 talarja, medtem ko je «ašmuni» ostal pri 114,45. Računajo, da pride do sporazuma med Egiptom in ZSSR glede zamenjave sovjetskega žita za bombaž.

KOVINE

Značilna za položaj na trgu z neželeznimi kovinami je okolnost, da je cena starih neželeznih kovin poskočila kar za 50% čez uradne kvotacije novih kovin; edino izjemo tvori svinec. Prav tako je značilna druga okolnost, da se baker na črni borzi prodaja po 45 in 50 stotink za funt, medtem ko je uradna cena 24,5; prav tako se suka cena cinka na črni borzi med 30 do 35, medtem ko je uradni tečaj 17,5. Edino kupčije s svincem se še sklepajo po uradnih tečajih (okoli 17). Kositer gre še vedno navzgor in je dosegel 141 stotink dolarja. V Londonu je skočila cena kositra v teku enega tedna od 1050 na 1070 funtov šterlingov za tono. (V Nemčiji je cena kositra dosegla 1. decembra 1212 DM, medtem ko se je baker 2. decembra prodajal po 239,50 DM).

Prav tako je šla cena **živega srebra** navzgor od 110 dolarjev na 122,50 dol. za stotinko.

AMERIKA ISCE CINK, BAKER IN SVINEC

V New Yorku vlada veliko povpraševanje po bakru, svincu in cinku. Z druge strani tudi druge države povprašujejo po teh kovinah v zvezi z oboroževanjem. Zaradi tega so cene vseh teh kovin zelo čvrste.

Izvedenci trdijo, da bodo ZDA potrošile 13.000 do 15.000 ton bakra za oboroževanje. V tretjem tednu novembra je bilo v ZDA prodanih 105.000 ton bakra. Cena bakra se uradno suka okoli 24,5 stotink dolarja za funt, toda prodajne cene so v resnici mnogo višje. V oktobru so ZDA proizvedle 83.689 ton bakra. To je bil rekord po juniju 1944, ko je proizvodnja dosegla 85.015 ton. Cena svinca se suka okoli 17 stotink za funt.

GUMIJ

Svetovni trg je v glavnem odvisen od dobav z Vzhoda. Zato je razumljivo, da so politični dogodki vplivali tudi na cene kavčuka; vendar se v zadnjem času opaža zopet težnja navzdol. Sklenjenih je bilo razmeroma malo kupčij. Na ceno bo vplivalo tudi pospešitev proizvodnje sintetičnega kavčuka v Združenih državah. V Londonu se je cena v teku enega tedna dvignila od 55½ na 64 penijev za funt, vendar je v zadnjem trenutku šla nekoliko navzdol. Proti izročitvi v januarju stane 62 3/4. Na Malaji proučujejo vprašanje znižanje pristojbin na prevoz.

BORZA

VALUTE V MILANU

	22. XI.	5. XII.	Min.	Maks.
Funt šterling	8.150	8.400	8 100	8.400
Napoleon	6.125	6.400	6.100	6.400
Dolar	670	680	670	682
Francoski frank	173	174	173	174
Svicarski frank	154	157	154	157
Funt št. papir	1.700	1 700	1.700	1.710
Avstrijski šiling	23	23	25.5	23
Zlato	850	885	850	890

BANKOVCI V CURIHU

dne 4. XII. 1950

ZDA (1 dol.)	4,33	Belgija (100 fr.)	8.55
Anglija (1. f. št.)	10,90	Holand. (100 fl.,	107.--
Francija (100 fr.)	1,105	Svedska (100 kr.)	69.—
Italija (100 lir)	0,61	Izrael 1 f, št.)	4.75
Avstrija (100 šil.)	14,10	Španija (100 pez.)	8.20
Čehoslov. (100 kr.)	1,—	Argent. (100 pez.)	21.75

VREDNOSTNI PAPIRJI V TRSTU

	22. XI.	5. XII.	Min.	Maks
Južna železnica	2 325	2.253	2.200	2.325
Splošne zavarov.	6.260	5.930	5.860	6.260
Assicuratrice	915	900	900	930
Riun. Adr. Sic.	1.800	1.690	1.690	1.800
Jerolimič	2.000	2.000	2.000	2.000
»Istra-Trst«	500	545	500	545
»Lošinj«	6.500	6.500	6,500	6.500
Martinolič	1.400	1.400	1.400	1.700
Premuda	3.350	3.350	3.350	3.350
Tripkovič	6.700	6.700	6.700	6.700
Tržaški tramvaj	580	580	580	580
Openski tramvaj	991	991	991	991
Terni	226	216	210	226
ILVA	218	206	206	218
Zdr. jadr. ladjedel.	125	115	115	125
Ampelea	800	800	800	800
Arrigoni	1000	1000	1000	1000

Lesni svetovni trg

Poročilo nekega diplomatskega lista iz Genove (z dne 25. novembra) slika takole položaj na svetovnem lesnem trgu:

Cene lesa na zunanjih trgih občutno naraščajo. Severna Amerika sprejema samo naročila proti izročitvi maj-junij 1951. Severnoameriške cene so poskočile za 15%, vštevši povišek brodarin.

Tudi v Jugoslaviji gredo cene navzgor. Poskočile so najviše do 15%. Jugoslovanska lesna industrija ne sprejema novih obvez.

Proizvodnja v Avstriji ne zadosuje povpraševanju. Žage ne morejo izpolniti niti starih obvez.

Položaj na švedskem trgu se je zmedel zaradi sklepa švedske vlade, da od 1. januarja 1951 uvede carino na izvoz lesa. Svedski izvozniki sprejemajo samo naročila proti izvršitvi maj-junij in nočejo določiti cene vnaprej. Svedske žage so ostale popolnoma brez lesa. Trgovci plačujejo kmetom vsako ceno, samo da jim ti pripeljejo hlode. Tako so cene hlodov poskočile za okoli 50%.

Carino na izvoz lesa, celuloze in papirja je uvedla švedska vlada počenši s 1. januarjem 1951. Vlada namerava s tem ukrepom pobijati inflacijo. Svedska lesna industrija je v zadnjem času prejela velika naročila lesa, celuloze in papirja. Tako je prišlo v obtok mnogo novega denarja. Svedska vlada se boji, da bi ta pojav vplival na vrednost denarja in izzval inflacijo na notranjem trgu.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

O agrarni reformi pri nas in v Italiji

Z ukazom, ki je pravkar izšel v uradnem listu tukajšnje vojaške uprave, so bile podaljšane kmetijske pogodbe vse do 11. novembra 1951. Podaljšanje pogodb velja za zakupnike, polovinarje ter mešane stroke, v kolikor so bile pogodbe sklenjene v preteklih letih in to ceprav so bili v pogodbah določeni krajši roki pogodbenega razmerja.

Vojaška uprava je doslej vedno raztegnila na naše ozemlje določbe, ki so bile že prej uveljavljene v Italiji. Prav je, če se zaradi tega nakratko seznanimo z vprašanjem agrarne reforme, ki je v Italiji na dnevnem redu že od l. 1945. Kmečke množice, ki tvorijo v Italiji okrog 50% delovnega prebivalstva (na našem področju znasa ta odstotek 10% pritiskajo že pet let na italijansko vlado, naj končno uzakoni najosnovejše pravice delovnega kmeta. Osnovne zahteve kmetov pa so naslednje: 1) naj se skrčijo ogromna veleposestva in naj se dodeli tako pridobljena zemlja kmetom, ki ne posedujejo zemlje; 2) naj se uredijo pogodbena razmerja med veleposestniki in zakupniki ter polovinarji; in končno 3) naj se uredijo odnosi med lastniki delodajalci in kmetijskimi delojemalci. Kako so bila ta vprašanja doslej rešena?

Agrarna reforma: Italijanska vlada, ki ji načeluje De Gasperi, je v tem pogledu mnogo obljubila, a doslej malo ali nič storila. Ko je mnogo volivcev iz kmečkega sloja spričo vladnih obljub oddalo svoj glas stranki, ki je zdaj na oblasti, in ko je De Gasperi, utrdil svoj položaj predvsem s pomočjo policije, je velik del teh obljub seveda tudi po prizadevanju veleposestniških krogov, ki vlado podpirajo in so od vlade podpirani, padel v vodo. Dejansko bodo odvzeli veleposestnikom, ki večkrat posedujejo toliko zemlje, kolikor jo obsega n. pr. celotno Tržaško ozemlje, le nekaj stotisoč hektarjev po večini v Južni Italiji. Za to bodo veleposestniki prejeli odškodnino, ki jim bo seveda prav dobrodošla, ker se bodo na ta način pod dobrimi pogoji iznebili najslabših delov svojih posestev na račun davkoplačevalcev. Delovni kmetje, ki bodo dobili zemljo, ki bo, kakor rečeno, najslabša in v glavnem brez vsakega inventarja, ne bodo verjetno mogli zdržati na dodeljeni zemlji; to pa bo služilo agrarcem za nov «dokaz», da je agrarna reforma neizvedljiva, da škodi proizvodnji itd.

Pogodbe: Nedavno je bil izglasovan zakon, ki bo odslej urejeval odnose med polovinarji in zakupniki zemljišč ter lastniki istih. Ker niso bili tukaj neposredno ogroženi bistveni interesi veleposestnikov, so delovni kmetje dejansko na tem področju dosegli občutnejše pridobitve. Prevladalo je med drugim važno načelo, da lahko polovinar ali zakupnik ostane na zemlji, ki jo obdeluje, za nedoločen čas, t. j. da ne more lastnik odpovedati pogodbe, razen v nekaterih izjemah. Tudi proti tej določbi se agrarci silovito zaganjajo in ni izključeno, da bodo pri izvajanju zakona utegnili razveljaviti marsikatero postavko, ki jebila odobrena v prid delovnih kmetov. Značilno je, da je bil zakon o kmetijskih pogodbah menda drugič ali tretjič po vojni sprejet v italijanskem parlamentu soglasno.

Delavno razmerje: To vprašanje je danes v Italiji še popolnoma odprto. Na milijone kmetijskih delavcev, zlasti v Južni Italiji živi življenje, ki ni vredno človeka. Brez doma, brez stalne zaposlitve, brez vsakih pravic so ti nesrečneži izročeni milosti in nemilosti izkoriščevalcev. Odtod krvavi dogodki in punti, o katerih smo v zadnjih časih premnogo slišali. Gre zdaj, da bi se tudi to vprašanje končno rešilo, da bi se zagotovila poljedelskim delavcem trajna zaposlitev in bi se uredile mezde ter bi se s tem omogočalo delavcem dostojnejše življenje. Ker pa bi pravična ureditev tega vprašanja načela znatnejše interese agrarcev, bo zelo težko prišlo v doglednem času do ustrežne rešitve v tem pogledu.

(Nadaljevanje)

Naši kmetovalci zopet prikrajšani pri strokovni izobrazbi

O važnosti in neobhodni potrebi po strokovni izobrazbi tudi za naše kmetovalce smo pisali že pred časom, ko smo utemeljevali zahtevo, da se za njihov naraščaj odprejo vsaj v okviru obstoječih zakonov predvideni tečaji in šole ter da se ustanovi nižja kmetijska srednja šola s slovenskim učnim jezikom za domačo kmečko mladino.

Vse kaže, da tukajšnji odgovorni krogi te važnosti ne uvidevajo in se ne brigajo, da bi nudili tukajšnjemu kmečkemu življu potrebno strokovno izobrazbo, ki je predpogoj za napredno kmetijstvo. Dočim se ti krogi tako radi sklicujejo na zakone v Italiji, čeprav so zastareli, česar so neposredno ali posredno škodljivi našemu ljudstvu, pa radi spregledajo zakone, katerih izvedba bi mu prinašala koristi.

Tukajšnje kmetijsko nadzorništvo priredja tudi letos na področju cone A večerna kmetijska predavanja in tečaje, ki jih nekako prikroji tukajšnjim prilikam, kakor vse kaže po čisto lastnem uvidevanju. To velja enako glede jezika, v katerem se ta predavanja in tečaji vršijo, kakor tudi glede predmetov in usmerjanja kmetijskega udejstvovanja, ki jih na istih predavajo in priporočajo. V tem pogledu bi bilo vendar umestno in gotovo v korist tukajšnjemu kmetijstvu, če bi kmetijsko nadzorništvo poiskalo zadevne nasvete in morebitne predloge tudi pri predstavnikih domačih kmetovalcev. Saj bi jim taki nasveti in predlogi gotovo olajšali delo in tudi kritiko ter odgovornost pred javnostjo. Nerazumljivo nam je, zakaj se pristojni krogi ne poslužijo te možnosti že iz lasne pobude. Umestna je celo sumnja, da to delajo iz prikritih namenov, ki niso našemu kmečkemu življu v korist.

Zaradi tega zahtevajo naši kmetovalci popolnoma upravičeno, da se odgovorne oblasti seznanijo tudi z italijanskim zakonom, ki urejuje prirejanje strokovnih tečajev za kmetijsko izobrazbo v okviru kmetijskega nadzorništva in velja tudi za tukajšnje področje. **Na podlagi tega zakona, in sicer z dne 16. junija 1932 št. 826 (spopolnjen z zakonom od 17. maja 1938 št. 1149) je kmetijsko nadzorništvo pri urejevanju začasnih tečajev za kmetovalce dolžno, ravnati se po navodilih, ki jih daje v ta namen posebno sestavljen pokrajinski odbor. V tem odboru morajo biti zastopani tudi predstavniki kmetovalcev, oziroma njihovih važnejših organizacij.**

Obvestilo

Obveščamo vse lastnike zemljišč, ki so spodaj navedeni, da so omenjeni v seznamu, ki je objavljen na albu Tržaške občine Ul. Malcanton 3 in zadeva razlastitev zaradi zgraditve industrijskega pristanišča v Žavljah: Sancin Brunon, pok. Antona; Flego Danilo, pok. Lovrenca; Milavec Josip, od Ivana; Sancin Katarina, pok. Franca; Sancin Marija poročena Sancin; Sancin Ivan, pok. Ivana; Batič Armand, pok. Izidorja; Sancin Andrej; Sancin Mihael «TOK»; Flego Karel, pok. Josipa; Sancin Jakob, pok. Tomaža; Sancin Peter, pok. Petra; Sancin Jakob; Sancin Ivan; Sancin Mihael; Vekjet Ana roj. Godina; Vekjet Franc, pok. Antona; Klun Ezelinda, por. Ciarmen pok. Uršola; Crismani Josip Karl, pok. Jakoba; Zuljan Antonia, poročena Sancin.

Opozarjamo vse zgoraj navedene lastnike, da bo seznam objavljen do 18. decembra t. l. Po preteku tega roka ne bo mogoča več nobena pritožba. Za vsa potrebna pojasnila naj se prizadeti obrnijo na Kmečko zvezo v Trstu, Ulica Fabio Filzi 10-I.

Kmečki koledar

VAŽNA KMEČKA OPRAVILA SREDI DECEMBRA

Na polju in njivi. Razvažamo gnoj na njive, ki so namenjene jaremu žitu in krompirju. Ako nam vreme dopusca, te njive tudi preorjemo, da se zemlja nasrka zimske vlage in jo mrazovi še bolj zrahljajo. V kolikor nameravamo sa kdo sejati pšenico, ceprav se pri nas ta kultura ne izplaca več, je december najprimernejši mesec za setev pšenice »mentane«, ki daje v tukajšnjem podnebju največ zrnja. Po potrebi očistimo odvodne jarke, da ne bo voda postajala na polju in delala močvirnata tla, še marca, ko bo treba že koncati s setvijo raznih rastlin in s saditvijo krompirja.

Na vrtu. Pripravljamo zemljo za prve pomladanske setve. Zemljo na vrtu moramo dobro pognojiti z hlevskim gnojem, ki ga dopolnimo z umetnimi, vsaj s superfosfatom in s kalijem, neupoštevajoč pri tem tudi vrste vrtnine, ki jo bomo gojili na posameznih delih vrta po načrtnem kolobarjenju. Na zemlji, ki je močneje okužena z raznovrstnim mrčesom (mramorji, strune, polži itd.), trosimo tudi apneni dušik (kalcijev cianamid) - približno 5 kg gnojila na vsak ar (100 kv.m). V zavetne in sončne lege lahko seješ glavnato solato »kraljico maja« in kodrasto solato rezivko. Primeren je čas za sajenje česna in čebulčka, ki ga lahko sadimo v bolj redkih vstah tudi med solato. Če imamo dovolj zemlje na razpolago, sejemo sedaj tudi zgodnji grah, ki pa spada že v bolj zavetne vinograde.

V vinogradu. Pripravimo si kole in beke za vezanje trt. Kole olupimo še sveže in jih nato namakajmo v približno 5% rastoplini same modre galice (brez apna) vsaj 3 dni, da bodo bolj trpežni. O suhem vremenu nadaljujmo z globokim kopanjem zemlje (rigolanje ali paštnanje) za nov nasad trt in sadnih drevesc. V zavetnih legah in če je prej skopana zemlja dovolj sipka sadimo nove trte in sadna drevesca. Ako nismo še poškropili sadnega drevja, posebno breskev z 4 - 5% bordosko brozgo, opravimo škropljenje nemudoma predno pritisne hud mraz. Pomni, da je tudi trtam tako škropljenje zelo koristno.

V kleti ne odlašaj niti enega lepega dneva več s pretakanjem vina. Pazi, da bodo sodi z novim pretočenim vinom vedno polni in dobro začepljeni z zdravim čepom iz plutovine. Ne odpiraj vehe po nepotrebnem in toči vino tudi za poskušnjo le skozi pipico iz rogozine ali iz trdega lesa.

V shrambi predelkov in semenic preglej, da jih miši ne uničujejo in da se drugače ne kvarijo ali gnijejo. Pazi tudi da te mraz ne bo presenetil posebno pri shrambi krompirja.

V hlevu moramo paziti na snago in čist zrak. Gnoj iznašaj vsak dan sproti iz hleva, ker živini najbolj škoduje smrad. Imej pri roki dovolj krme in stelje za primer, da zapade nepričakovano več snega. Živina uspeva dobro tudi v mrzlem zraku, da je le čist in da ni prepiha. Prašiči za zakol naj dobivajo izdatno krmo; zadnji dan pred zakolom jim damo samo piti.

A. Č.

Podaljšanje zakupnih pogodb

URADNI LIST štev. 33 - 1.12.1950
Ukaz štev. 218

Ustmene ali pismene zakupne pogodbe o zemljiščih z zakupniki-obdelovalci, pogodbe o polovinarstvu, o kolonskem razmerju na deleže ter o udeležbi na donosu se podaljšajo na vse poljedelsko leto 1950-1951. Za podaljšanje, veljajo predpisi ukaza štev. 208 z dne 17. novembra 1949. Glede zakupnin, ki so določene z ozirom na ceno pšenice, se cena pšenice za poljedelsko leto 1949-1950 določi na 4.375 lir za stot.

Ukaz je bil uveljavljen 25.XI. in učinkuje od 11. novembra 1950 dalje.

Tržaško gradbeno podjetje
I. C. E. T.
Trst, Ul. XXX. Ottobre 6/II.
Telefon 79-74
izvršuje vsakovrstna gradbena dela — strokovno dovršena po zmernih cenah

TRGOVINA S ČEVLJI
TREVISANI JOSIP
Trst, Ulica G. Vasari 10
VELIKA IZBERA NAJNOVEJŠIH MOŠKIH IN ŽENSKIH IZDELKOV
CENE ZMERNE — PRVOVRSTNO BLAGO — POSTREŽBA TOČNA

AVTOPODJETJE
STAR

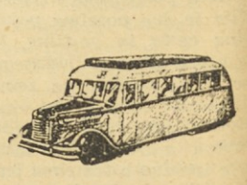
Tovorni prevozi Tel. št. 5608 Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA - TRST
ULICA MORERI 7 — ROJAN